విషయసూచిక

మంగళాచరణము	2
భాగవత మహత్త్యము	2
శుకమహర్షికి నమస్కారములు	3
కుంతీదేవి చేసిన కృష్ణస్తుతి	3
భీష్ముడు చేసిన కృష్ణస్తుతి	5
ధరణీదేవి తెలిపిన భగవంతు	
నిగుణములు	6
శుకదేవులు చేసిన హరిగుణకీర్తనము	7
చతుః శ్లోకీ భాగవతము	9
దేవతలు చేసిన వరాహమూర్తి స్తుతి	10
సనకసనందనాదులు చేసిన	
శ్రీహరి స్తుతి	12
దేవహూతి చేసిన కపిలదేవుని స్తుతి	14
బ్రహ్మాది దేవతలు చేసిననర	
నారాయణస్తుతి	15
ధ్రువునికి నారదుడు	
ఉపదేశించిన శ్రీహరిధ్యానము	16
ధ్రువుడు చేసిన నారాయణ స్తుతి	17
పృథుమహారాజు చేసిన	
మహావిష్ణు స్తుతి	20
శంకరుడు తెలిపిన నారాయణుని	
తత్త్వము	21
భారతభూమిని దేవతలు స్తుతించుట	27
హంస గుహ్య స్తవము	29
నారాయణ విద్య	32
నరసింహరూప వర్ణనము	33
నరసింహుని వివిధ దేవగణములు	
చేసిన స్తుతి	34
ప్రహ్లాదుడు చేసిన	
నరసింహస్తుతి	39
గజేంద్రుడు చేసిన	
పరమాత్మ స్తుతి	48
విష్ణుమూర్తి పలికిన	
గజేంద్రమోక్ష ఫలశ్రుతి	52
దేవతలందరూ పరమశివుని	
ప్రార్థించుట	54
ధన్వంతరి వర్ణణ	57
అదితీదేవికి కశ్యపుడు	
చేసిన ఉపదేశము	58
అదితీదేవి చేసిన శ్రీహరి స్తుతి	59
శ్రీ వామన విరాట్ స్వరూప వర్ణన	60
సత్యవ్రతుడు చేసిన మత్స్యరూప	
శ్రీహరి స్తుతి	62
యోగమాయయైన దుర్గాదేవి	
నామావళి	65
దేవకీగర్భమునందు వున్న	
శ్రీమహావిష్ణువునిదేవతలు స్తుతించుట.	65
శ్రీకృష్ణ జనన సమయమున వసుదేవుడు	
గాంచిన శ్రీమహావిష్ణువు	68
ఇంద్రకృత కృష్ణ స్తుతి	69
అక్రూరుడు చేసిన శ్రీహరి స్తుతి	70
శ్రీకృష్ణుని ధ్యానించవలసిన పద్ధతి,	
మంత్రములు	73
వటపత్రశాయి వర్ణనము	74
మార్కండేయుడు చేసిన రుద్రస్తుతి	74

వ్యాసప్రణీత శ్రీమద్భాగవతాంతర్గత

స్తోత్ర రత్నావళి

బ్రహ్మశ్రీ సామవేదం షణ్ముఖ శర్మ గారు

రాజమహేంద్రవరంలో నిర్వహించిన

42 రోజుల భాగవత ప్రవచన మహాయజ్ఞ ప్రసాదం

శ్రీగణేశాయ నమః శ్రీమాత్రే నమః శివాయ గురవే నమః

శ్రీకృష్ణాయ గోవిందాయ గోపీజనవల్లభాయ నమః

నమో భగవతే తుభ్యం వాసుదేవాయ ధీమహి ।
ప్రద్యుమ్నాయ అనిరుద్ధాయ నమస్సంకర్షణాయ చ ॥

వనమాలీ గదీ శార్ఙ్గీ శంఖీ చక్రీ చ నందకీ ।
శ్రీమన్నారాయణో విష్ణుర్వాసుదేవోఽభిరక్షతు ॥

శ్రీభగవతే వాసుదేవాయ నమః

స్కంధము - 1, అధ్యాయము - 1

సంపూర్ణ భాగవతము యొక్క ప్రథమశ్లోకము ఈ శ్లోకము. పరమేశ్వరుని యొక్క తత్త్వము ఈ శ్లోకములో స్పష్టముగా తెలియచేయబడినది. నిత్యపారాయణ యోగ్యము ఈ శ్లోకము.

మంగళాచరణము

జన్మాద్యస్య యతోఽన్వయాదితరతశ్చార్థేష్వభిజ్ఞః స్వరాట్
తేనే బ్రహ్మ హృదా య ఆదికవయే ముహ్యన్తి యత్సూరయః ।
తేజోవారిమృదాం యథా వినిమయో యత్ర త్రిసర్గోఽమృషా
ధామ్నా స్వేన సదా నిరస్తకుహకం సత్యం పరం ధీమహి ॥ 1

-ఓం-

స్కంధము - 1, అధ్యాయము - 1

వేదమనే కల్పవృక్షమునకు భాగవతము రసముతో కూడిన ఫలము. అటువంటి భాగవత రసపానము చేయమని ఈ శ్లోకము మనకు తెలుపుతోంది. నిత్యం భాగవతశ్రవణ, మనన కీర్తనము మన జీవితమును అమృతమయము చేయును. **(భాగవత మాహాత్మ్యము)**

నిగమకల్పతరోర్గళితం ఫలం
శుకముఖాదమృతద్రవసంయుతమ్ ।
పిబత భాగవతం రసమాలయం
ముహురహో రసికా భువి భావుకాః ॥ 2

-ఓం-

స్కంధము - I, అధ్యాయము - 2

శుకమహర్షికి నమస్కారములు

యం ప్రవ్రజన్తమనుపేతమపేతకృత్యం
ద్వైపాయనో విరహకాతర ఆజుహావ ।
పుత్రేతి తన్మయతయా తరవోఽభినేదు -
స్తం సర్వభూతహృదయం మునిమానతోఽస్మి ॥ 1

యస్స్వానుభావమఖిలశ్రుతిసారమేక-
మధ్యాత్మదీపమతితితీర్షతాం తమోఽన్ధమ్ ।
సంసారిణాం కరుణయాహ పురాణగుహ్యం
తం వ్యాససూనుముపయామి గురుం మునీనామ్ ॥ 2

-ఓం-

స్కంధము - I, అధ్యాయము - 8

ఉత్తరయొక్క గర్భములో నున్న శిశువుని రక్షించిన సందర్భములో కృష్ణుని ఉద్దేశించి కుంతీదేవి చేసిన స్తుతి

నమస్యే పురుషం త్వాద్యమీశ్వరం ప్రకృతేః పరమ్ ।
అలక్ష్యం సర్వభూతానామన్తర్బహిరవస్థితమ్ ॥ 1

మాయాజవనికాచ్ఛన్నమజ్ఞాధోక్షజమవ్యయమ్ ।
న లక్ష్యసే మూఢదృశా నటో నాట్యధరో యథా ॥ 2

కృష్ణాయ వాసుదేవాయ దేవకీనందనాయ చ ।
నందగోపకుమారాయ గోవిందాయ నమో నమః ॥ 3

నమః పంకజనాభాయ నమః పంకజమాలినే ।
నమః పంకజనేత్రాయ నమస్తే పంకజాంఘ్రయే ॥ 4

విపదః సన్తు నః శశ్వత్తత్ర తత్ర జగద్గురో ।
భవతో దర్శనం యత్స్యాదపునర్భవదర్శనమ్ ॥ 5

జన్మైశ్వర్యశ్రుతశ్రీభిరేధమానమదః పుమాన్ ।
నైవార్హత్యభిధాతుం వై త్వామకించన గోచరమ్ ॥ 6

నమోఽకించనవిత్తాయ నివృత్తగుణవృత్తయే ।
ఆత్మారామాయ శాంతాయ కైవల్యపతయే నమః ॥ 7

మన్యే త్వాం కాలమీశానమనాదినిధనం విభుమ్ ।
సమం చరంతం సర్వత్ర భూతానాం యన్మిథః కలిః ॥ 8

న వేద కశ్చిద్భగవంశ్చికీర్షితం
తవేహమానస్య నృణాం విడంబనమ్ ।
న యస్య కశ్చిద్దయితోఽస్తి కర్హిచిత్
ద్వేష్యశ్చ యస్మిన్ విషమా మతిర్నృణామ్ ॥ 9

జన్మ కర్మ చ విశ్వాత్మన్నజస్యాకర్తురాత్మనః ।
తిర్యఙ్నృషిషు యాదస్సు తదత్యన్తవిడంబనమ్ ॥ 10

శృణ్వన్తి గాయన్తి గృణన్త్యభీక్ష్ణశః
స్మరన్తి నందంతి తవేహితం జనాః ।
త ఏవ పశ్యన్త్యచిరేణ తావకం
భవప్రవాహోపరమం పదాంబుజమ్ ॥ 11

త్వయి మేఽనన్యవిషయా మతిర్మధుపతేఽసకృత్ ।
రతిముద్వహతాదద్ధా గంగేవౌఘముదన్వతి ॥ 12

శ్రీకృష్ణ! కృష్ణసఖ! వృష్ణ్యృషభావనీధ్రుగ్
రాజన్యవంశదహనానపవర్గవీర్య ।
గోవింద! గోద్విజసురార్తిహరావతార
యోగేశ్వరాఖిలగురో భగవన్ నమస్తే ॥ 13

-ఓం-

స్కంధము - 1, అధ్యాయము - 9

భీష్ముడు ఉత్తరాయణపుణ్యకాలమందు తన దేహమును పరిత్యజించు సమయమున శ్రీకృష్ణుని స్తుతించెను.

భీష్మకృత కృష్ణస్తుతి

ఇతి మతిరుపకల్పితా వితృష్ణా
భగవతి సాత్వతపుంగవే విభూమ్ని ।
స్వసుఖముపగతే క్వచిద్విహర్తుం
ప్రకృతిముపేయుషి యద్భవప్రవాహః ॥ 1

త్రిభువనకమనం తమాలవర్ణం
రవికరగౌరవరాంబరం దధానే ।
వపురలకకులావృతాననాబ్జం
విజయసఖే రతిరస్తు మేఽనవద్యా ॥ 2

యుధి తురగరజోవిధూమ్రవిష్వక్
కచలులితశ్రమవార్యలంకృతాస్యే ।

మమ నిశితశరైర్విభిద్యమాన
త్వచి విలసత్కవచేఽస్తు కృష్ణ ఆత్మా ॥ 3

సపది సఖివచో నిశమ్య మధ్యే
నిజపరయోర్బలయో రథం నివేశ్య ।
స్థితవతి పరసైనికాయురక్ష్ణా
హృతవతి పార్థసఖే రతిర్మమాస్తు ॥ 4

వ్యవహితపృతనాముఖం నిరీక్ష్య
స్వజనవధాద్విముఖస్య దోషబుద్ధ్యా ।
కుమతిమహరదాత్మవిద్యయా యః
చరణరతిః పరమస్య తస్య మేఽస్తు ॥ 5

-ఓం-

స్కంధము - 1, అధ్యాయము - 16

పృథివీ, ధర్మదేవత వీరిరువురూ కలియుగారంభమున సంభాషించుకొనుచున్నారు. ఆ సందర్భమున భగవంతుని యొక్క గుణాలను, లక్షణాలను భూదేవి తెలుపుతుంది. ఆ లక్షణములతో కూడిన శ్రీకృష్ణ భగవానుడు ప్రస్తుతము భూలోకమును విడిచి వెడలినాడని ఆ తల్లి దుఃఖపడుతుంది.

ధరణీదేవి తెలిపిన భగవంతుని గుణములు

ధరణీదేవి తెలిపిన భగవంతుని గుణములు :
సత్యం శౌచం దయా క్షాన్తిస్త్యాగః సంతోష ఆర్జవమ్ ।
శమో దమస్తపస్సామ్యం తితిక్షోపరతిః శ్రుతమ్ ॥ 1

జ్ఞానం విరక్తిరైశ్వర్యం శౌర్యం తేజో బలం స్మృతిః ।
స్వాతంత్ర్యం కౌశలం కాన్తిర్ధైర్యం మార్దవమేవ చ ॥ 2

ప్రాగల్భ్యం ప్రశ్రయః శీలం సహ ఓజో బలం భగః ।
గాంభీర్యం స్థైర్యమాస్తిక్యం కీర్తిర్మానోఽనహంకృతిః ॥ 3

ఏతే చాన్యే చ భగవన్ నిత్యా యత్ర మహాగుణాః ।
ప్రార్థ్యా మహత్త్వమిచ్ఛద్భిర్న వియన్తి స్మ కర్హిచిత్ ॥ 4

-ఓం-

స్కంధము - 2, అధ్యాయము - 4

హరిగుణకీర్తనమునకై పరీక్షిత్తు శుకమహర్షిని ప్రార్థించగా శుకుడు ఈ విధముగా తెలిపినాడు.

నమః పరస్మై పురుషాయ భూయసే సదుద్భవస్థాననిరోధలీలయా।
గృహీతశక్తిత్రితయాయ దేహినామన్తర్భవాయానుపలక్ష్యవర్త్మనే॥ 1

భూయో నమః సద్వృజినచ్ఛిదేఽసతా-
మసమ్భవాయాఖిలసత్త్వమూర్తయే ।
పుంసాం పునః పారమహంస్య ఆశ్రమే
వ్యవస్థితానామనుమృగ్యదాశుషే ॥ 2

నమో నమస్తేఽస్త్వృషభాయ సాత్వతాం
విదూరకాష్ఠాయ ముహుః కుయోగినామ్ ।
నిరస్తసామ్యాతిశయేన రాధసా
స్వధామని బ్రహ్మణి రంస్యతే నమః ॥ 3

యత్కీర్తనం యత్స్మరణం యదీక్షణం
యద్వన్దనం యచ్ఛ్రవణం యదర్హణమ్ ।
లోకస్య సద్యో విధునోతి కల్మషం
తస్మై సుభద్రశ్రవసే నమో నమః ॥ 4

విచక్షణా యచ్చరణోపసాదనాత్
సంగం వ్యుదస్యోభయతోఽన్తరాత్మనః ।
విన్దంతి హి బ్రహ్మగతిం గతక్లమాః
తస్మై సుభద్రశ్రవసే నమో నమః ॥ 5

తపస్వినో దానపరా యశస్వినో మనస్వినో మన్త్రవిదః సుమంగళాః ।
క్షేమం న విన్దన్తి వినా యదర్పణం తస్మై సుభద్రశ్రవసే నమో నమః॥ 6

కిరాతహూణాన్ధ్రపులిన్దపుల్కసా
ఆభీరకంకా యవనాః ఖసాదయః ।
యేఽన్యే చ పాపా యదుపాశ్రయాశ్రయాః
శుధ్యన్తి తస్మై ప్రభవిష్ణవే నమః ॥ 7

స ఏష ఆత్మాత్మవతామధీశ్వరస్త్రయీమయో ధర్మమయస్తపోమయః।
గతవ్యలీకై రజశంకరాదిభిర్వితర్క్యలింగో భగవాన్ ప్రసీదతామ్॥ 8

శ్రియఃపతి ర్యజ్ఞపతిః ప్రజాపతిర్ధియాం పతిర్లోకపతిర్ధరాపతిః ।
పతిర్గతిశ్చాన్ధకవృష్ణిసాత్వతాం ప్రసీదతాం మే భగవాన్ సతాం పతిః॥ 9

యదంఘ్ర్యభిధ్యానసమాధిధౌతయా
ధియానుపశ్యన్తి హి తత్త్వమాత్మనః ।
వదన్తి చైతత్కవయో యథారుచం
స మే ముకున్దో భగవాన్ ప్రసీదతామ్ ॥ 10

ప్రచోదితా యేన పురా సరస్వతీ
వితన్వతాజస్య సతీం స్మృతిం హృది ।
స్వలక్షణా ప్రాదురభూత్కిలాస్యతః
స మే ఋషీణామృషభః ప్రసీదతామ్ ॥ 11

భూతైర్మహద్భిర్య ఇమాః పురో విభుః
నిర్మాయ శేతే యదమూషు పూరుషః ।
భుంక్తే గుణాన్ షోడశ షోడశాత్మకః
సోఽలంకృషీష్ట భగవాన్ వచాంసి మే ॥ 12

-ఓం-

స్కంధము - 2, అధ్యాయము - 9

చతుశ్శ్లోకీ భాగవతము

శ్రీమహావిష్ణువు బ్రహ్మాదేవునికి తెలిపిన ఈ శ్లోకములు నిత్య పారాయణ యోగ్యములు.

అహమేవాసమేవాగ్రే నాన్యద్యత్ సదసత్పరమ్ ।
పశ్చాదహం యదేతచ్చ యోఽవశిష్యేత సోఽస్మ్యహమ్॥ 1

ఋతేఽర్థం యత్ప్రతీయేత న ప్రతీయేత చాత్మని ।
తద్విద్యాదాత్మనో మాయాం యథా భాసో యథా తమః ॥ 2

యథా మహాన్తి భూతాని భూతేషూచ్చావచేష్వను ।
ప్రవిష్టాన్యప్రవిష్టాని తథా తేషు న తేష్వహమ్ ॥ 3

ఏతావదేవజిజ్ఞాస్యం తత్త్వజిజ్ఞాసు నాత్మనః ।
అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం యత్ స్యాత్ సర్వత్ర సర్వదా ॥ 4

-ఓం-

స్కంధము - 3, అధ్యాయము - 13

బ్రహ్మాదిదేవతలు, ఋషులు వరాహామూర్తిని స్తుతించుట

విష్ణువు వరాహావతారమును దాల్చి పృథివిని జలములనుండి ఉద్ధరించగా బ్రహ్మాదిదేవతలు, ఋషులు అంజలి ఘటించి వైదిక సూక్తములతో స్తుతించిరి.

జితం జితం తేఽజిత యజ్ఞభావన
త్రయీం తనుం స్వాం పరిధున్వతే నమః ।
యద్రోమగర్తేషు నిలిల్యురధ్వరాః
తస్మై నమః కారణసూకరాయ తే ॥ 1

రూపం తవైతన్నను దుష్కృతాత్మనాం
దుర్దర్శనం దేవ యదధ్వరాత్మకమ్ ।
ఛన్దాంసి యస్య త్వచి బర్హిరోమ-
స్వాజ్యం దృశి త్వంఘ్రిషు చాతుర్హోత్రమ్ ॥ 2

స్రుక్తుణ్డ ఆసీత్స్రువ ఈశ నాసయో-
రిడోదరే చమసాః కర్ణరన్ధ్రే ।
ప్రాశిత్రమాస్యే గ్రసనే గ్రహాస్తు తే
యచ్చర్వణం తే భగవన్నగ్నిహోత్రమ్ ॥ 3

దీక్షానుజన్మోపసదః శిరోధరం
త్వం ప్రాయణీయోదయనీయదంష్ట్రః ।
జిహ్వా ప్రవర్గ్యస్తవ శీర్షకం క్రతోః
సభ్యావసథ్యం చితయోఽసవో హి తే॥ 4

సోమస్తు రేతస్సవనాన్యవస్థితిః
సంస్థావిభేదాస్తవ దేవ ధాతవః ।
సత్రాణి సర్వాణి శరీరసన్ధిః
త్వం సర్వయజ్ఞక్రతురిష్టిబన్ధనః ॥ 5

నమో నమస్తేఽఖిలమన్త్రదేవతా-
ద్రవ్యాయ సర్వక్రతవే క్రియాత్మనే ।
వైరాగ్యభక్త్యాత్మజయానుభావిత-
జ్ఞానాయ విద్యాగురవే నమో నమః॥ 6

దంష్ట్రాగ్రకోట్యా భగవంస్త్వయా ధృతా
విరాజతే భూధర భూః సభూధరా।
యథా వనాన్నిస్సరతో దతా ధృతా
మతంగజేన్ద్రస్య సపత్రపద్మినీ ॥ 7

త్రయీమయం రూపమిదం చ సౌకరం
భూమండలేనాథ దతా ధృతేన తే ।
చకాస్తి శృంగోఢఘనేన భూయసా
కులాచలేన్ద్రస్య యథైవ విభ్రమః ॥ 8

సంస్థాపయైనాం జగతాం సతస్థుషాం
లోకాయ పత్నీమసి మాతరం పితా ।

విధేమ చాస్యై నమసా సహ త్వయా
యస్యాం స్వతేజోఽగ్నిమివారణావధాః ॥ 9

కః శ్రద్దధీతాన్యతమస్తవ ప్రభో
రసాం గతాయా భువ ఉద్విబర్హణమ్ ।
న విస్మయోఽసౌ త్వయి విశ్వవిస్మయే
యో మాయయేదం ససృజేఽతివిస్మయమ్ ॥ 10

విధున్వతా వేదమయం నిజం
వపుర్జనస్తపస్సత్యనివాసినో వయమ్ ।
సటాశిఖోద్ధూతశివాంబుబిందుభిః
విమృజ్యమానా భృశమీశ పావితాః ॥ 11

స వై బత భ్రష్టమతిస్తవైష తే
యః కర్మణాం పారమపారకర్మణః ।
యద్యోగమాయాగుణయోగమోహితం
విశ్వం సమస్తం భగవన్ విధేహి శమ్ ॥ 12

-ఓం-

స్కంధము - 3, అధ్యాయము - 15

సనకసనందనాదులు చేసిన శ్రీహరి స్తుతి

శ్రీ మహావిష్ణువుని వైకుంఠమందు సనకసనందనాదులు కన్నులారా గాంచి చేసిన స్తుతి.

యోఽన్తర్హితో హృది గతోఽపి దురాత్మనాం త్వం
సోఽద్యైవ నో నయనమూలమనన్తరాద్ధః ।

యర్హ్యేవ కర్ణవివరేణ గుహాం గతో నః
పిత్రానువర్ణితరహా భవదుద్భవేన ॥ 1

తం త్వాం విదామ భగవన్ పరమాత్మతత్త్వం
సత్త్వేన సంప్రతి రతిం రచయన్తమేషామ్ ।
యత్తేఽనుతాపవిదితైర్దృఢభక్తియోగైః
ఉద్గ్రన్థయో హృది విదుర్మునయో విరాగాః ॥ 2

నాత్యన్తికం విగణయన్త్యపి తే ప్రసాదం
కిన్త్వన్యదర్పితభయం భ్రువ ఉన్నయైస్తే ।
యేఽఙ్గ త్వతంఘ్రిశరణా భవతః కథాయాః
కీర్తన్యతీర్థయశసః కుశలా రసజ్ఞాః ॥ 3

కామం భవః స్వవృజినైర్నిరయేషు నః స్తా-
చ్చేతోఽలివద్యది ను తే పదయో రమేత ।
వాచశ్చ నస్తులసివద్యది తేఽంఘ్రిశోభాః
పూర్యేత తే గుణగణైర్యది కర్ణరన్ధ్రః ॥ 4

ప్రాదుశ్చకర్థ యదిదం పురుహూతరూపం
తేనేశ నిర్వృతి మవాపురలం దృశో నః ।
తస్మా ఇదం భగవతే నమ ఇద్విధేమ
యోఽనాత్మనాం దురుదయో భగవాన్ ప్రతీతః ॥ 5

-ॐ-

స్కంధము - 3, అధ్యాయము - 33

దేవహూతి చేసిన కపిలదేవుని స్తుతి

కపిలదేవుడు శ్రీ మహావిష్ణువు యొక్క అవతారము. తల్లియైన దేవహూతికి సాంఖ్యజ్ఞానమును బోధించినాడు. అటు పిమ్మట దేవహూతి చేసిన కపిలదేవుని స్తుతి.

అథాప్య జోఽన్తః సలిలే శయానం
భూతేన్ద్రియార్థాత్మమయం వపుస్తే।
గుణప్రవాహం సదశేషబీజం
దధ్యౌ స్వయం యజ్జఠరాబ్జజాతః ॥ 1

స ఏవ విశ్వస్య భవాన్ విధత్తే
గుణప్రవాహేణ విభక్తవీర్యః ।
సర్గాద్యనీహోఽవితథాభిసన్ధిః
ఆత్మేశ్వరోఽతర్క్యసహస్రశక్తిః ॥ 2

స త్వం భృతో మే జఠరేణ నాథ
కథం ను యస్యోదర ఏతదాసీత్ ।
విశ్వం యుగాన్తే వటపత్ర ఏకః
శేతే స్మ మాయాశిశురంఘ్రిపానః ॥ 3

త్వం దేహతన్త్రః ప్రశమాయ పాప్మనాం
నిదేశభాజాం చ విభో విభూతయే ।
యథావతారాస్తవ సూకరాదయః
తథాయమప్యాత్మపథోపలబ్ధయే ॥ 4

యన్నామధేయశ్రవణానుకీర్తనాత్
యత్ప్రహ్వణాద్యత్స్మరణాదపి క్వచిత్ ।
శ్వాదోఽపి సద్యః సవనాయ కల్పతే
కుతః పునస్తే భగవన్ను దర్శనాత్ ॥ 5

అహో బత శ్వపచోఽతో గరీయాన్
యజ్జిహ్వాగ్రే వర్తతే నామ తుభ్యమ్ ।
తేపుస్తపస్తే జుహువుః సస్నురార్యా
బ్రహ్మానూచుర్నామ గృణన్తి యే తే ॥ 6

తం త్వామహం బ్రహ్మ పరం పుమాంసం
ప్రత్యక్ స్రోతస్యాత్మని సంవిభావ్యమ్ ।
స్వతేజసా ధ్వస్తగుణప్రవాహం
వన్దే విష్ణుం కపిలం వేదగర్భమ్ ॥ 7

-ॐ-

స్కంధము - 4, అధ్యాయము - 1

బ్రహ్మాది దేవతలు చేసిన స్తోత్రము

నరనాయణుల జనన సమయమున వారిని గాంచిన బ్రహ్మాది దేవతలు ఈ విధముగా స్తోత్రము చేసిరి.

యో మాయయా విరచితం నిజయాత్మనీదం
ఖే రూపభేదమివ తత్ప్రతిచక్షణాయ ।
ఏతేన ధర్మసదనే ఋషిమూర్తినాద్య
ప్రాదుశ్చకార పురుషాయ నమః పరస్మై ॥ 1

సోఽయం స్థితివ్యతికరోపశమాయ సృష్టాన్
సత్త్వేన నః సురగణాననుమేయతత్త్వః ।
దృశ్యాదదభ్రకరుణేన విలోకనేన
యచ్ఛ్రీనికేతమమలం క్షిపతారవిందమ్ ॥ 2

-ॐ-

స్కంధము - 4, అధ్యాయము - 8

ధ్రువునికి నారదుడు ఉపదేశించిన శ్రీహరి ధ్యానము

ధ్రువుడు తపమును ఆచరించుటకై వనములకు వెడలగా, నారదుడు ధ్రువునికి నారాయణుని ధ్యానించమని తెలిపి, నారాయణ మంత్రమును ఉపదేశించినాడు. నారదుడు ఈ విధంగా శ్రీహరిరూపమును ధ్యానించమని వివరించినాడు.

ప్రసాదాభిముఖం శశ్వత్ ప్రసన్నవదనేక్షణమ్ ।
సునాసం సుభ్రువం చారు కపోలం సురసున్దరమ్ ॥ 1

తరుణం రమణీయాంగమరుణోష్ఠేక్షణాధరమ్ ।
ప్రణతాశ్రయణం నృమ్ణం శరణ్యం కరుణార్ణవమ్ ॥ 2

శ్రీవత్సాంకం ఘనశ్యామం పురుషం వనమాలినమ్ ।
శంఖచక్రగదాపద్మైరభివ్యక్తచతుర్భుజమ్ ॥ 3

కిరీటినం కుండలినం కేయూరవలయాన్వితమ్ ।
కౌస్తుభాభరణగ్రీవం పీతకౌశేయవాససమ్ ॥ 4

కాంచీకలాపపర్యస్తం లసత్కాంచననూపురమ్ ।
దర్శనీయతమం శాన్తం మనోనయనవర్ధనమ్ ॥ 5

పద్భ్యాం నఖమణిశ్రేణ్యా విలసద్భ్యాం సమర్చతామ్ ।
హృత్పద్మకర్ణికాధిష్ణ్యమాక్రమ్యాత్మన్యవస్థితమ్ ॥ 6

స్మయమానమభిధ్యాయేత్సానురాగావలోకనమ్ ।
నియతేనైకభూతేన మనసా వరదర్షభమ్ ॥ 7

ఏవం భగవతో రూపం సుభద్రం ధ్యాయతో మనః ।
నిర్వృత్యా పరయా తూర్ణం సంపన్నం న నివర్తతే ॥ 8

-ఓం-

స్కంధము - 4, అధ్యాయము - 9

ధ్రువుడు నారాయణుని గాంచి చేసిన స్తుతి

శ్రీమహావిష్ణువు తన శంఖమును ధ్రువునియొక్క కపోలములకు తాకించగా, ధ్రువునికి వాక్‌శక్తి ప్రాదుర్భవించెను. వాని మనసునందు శ్రీహరి తత్త్వము స్ఫురించినది. ఆ సందర్భమున ధ్రువుడు శ్రీమహావిష్ణువును ఈ విధముగా స్తుతించెను.

శ్రీ ధ్రువ ఉవాచ :-

యోఽన్తః ప్రవిశ్య మమ వాచమిమాం ప్రసుప్తాం
సంజీవయత్యఖిలశక్తిధరః స్వధామ్నా।
అన్యాంశ్చ హస్తచరణశ్రవణత్వగాదీన్
ప్రాణాన్ నమో భగవతే పురుషాయ తుభ్యమ్ ॥ 1

ఏకస్త్వమేవ భగవన్నిదమాత్మశక్త్యా
మాయాఖ్యయోరుగుణయా మహదాద్యశేషమ్ ।
సృష్ట్వానువిశ్య పురుషస్తదసద్గుణేషు
నానేవ దారుషు విభావసువద్విభాసి ॥ 2

త్వద్దత్తయా వయునయేదమచష్ట విశ్వం
సుప్తప్రబుద్ధ ఇవ నాథ భవత్ప్రపన్నః ।
తస్యాపవర్గ్యశరణం తవ పాదమూలం
విస్మర్యతే కృతవిదా కథమార్తబన్ధో ॥ 3

నూనం విముష్టమతయస్తవ మాయయా తే
యే త్వాం భవాప్యయవిమోక్షణమన్యహేతోః ।
అర్చన్తి కల్పకతరుం కుణపోపభోగ్య-
మిచ్ఛన్తి యత్స్పర్శజం నరకేఽపి నృణామ్ ॥ 4

యా నిర్వృతిస్తనుభృతాం తవ పాదపద్మ-
ధ్యానాద్భవజ్జనకథాశ్రవణేన వా స్యాత్ ।
సా బ్రహ్మణి స్వమహిమన్యపి నాథ మా భూత్
కింత్వన్తకాసిలులితాత్పతతాం విమానాత్ ॥ 5

భక్తిం ముహుః ప్రవహతాం త్వయి మే ప్రసంగో
భూయాదనన్తమహతామమలాశయానామ్ ।
యేనాంజసోల్బణమురువ్యసనం భవాబ్ధిం
నేష్యే భవద్గుణకథామృతపానమత్తః ॥ 6

తే న స్మరన్త్యతితరాం ప్రియమీశ మర్త్యం
యే చాన్వదః సుతసుహృద్గృహవిత్తదారాః ।

యే త్వబ్జనాభ భవదీయపదారవిన్ద-
సౌగన్ధ్యలుబ్ధహృదయేషు కృతప్రసంగాః ॥ 7

తిర్యఙ్నగద్విజసరీసృపదేవదైత్య-
మర్త్యాదిభిః పరిచితం సదసద్విశేషమ్ ।
రూపం స్థవిష్ఠమజ తే మహదాద్యనేకం
నాతఃపరం పరమవేద్మి న యత్ర వాదః ॥ 8

కల్పాన్త ఏతదఖిలం జఠరేణ గృహ్ణన్
శేతే పుమాన్ స్వదృగనన్తసఖస్తదఙ్కే ।
యన్నాభిసిన్ధురుహకాంచనలోకపద్మ-
గర్భే ద్యుమాన్ భగవతే ప్రణతోఽస్మి తస్మై ॥ 9

త్వం నిత్యముక్త పరిశుద్ధవిబుద్ధ ఆత్మా
కూటస్థ ఆదిపురుషో భగవాంస్త్ర్యధీశః ।
యద్బుద్ధ్యవస్థితిమఖండితయా స్వదృష్ట్యా
ద్రష్టా స్థితావధిమఖో వ్యతిరిక్త ఆస్సే ॥ 10

యస్మిన్ విరుద్ధగతయో హ్యనిశం పతన్తి
విద్యాదయో వివిధశక్తయ ఆనుపూర్వ్యాత్ ।
తద్బ్రహ్మవిశ్వభవమేకమనన్తమాద్య-
మానన్దమాత్రమవికారమహం ప్రపద్యే ॥ 11

సత్యాశిషో హి భగవంస్తవ పాదపద్మ-
మాశీస్తథానుభజతః పురుషార్థమూర్తేః ।
అప్యేవమర్య భగవాన్ పరిపాతి దీనాన్
వాశ్రేవ వత్సకమనుగ్రహ కాతరోఽస్మాన్ ॥ 12

-ॐ-

స్కంధము - 4, అధ్యాయము - 20

పృథుమహారాజునకు శ్రీమహావిష్ణువు సాక్షాత్కరించగా ఆ రాజు చేసిన స్తుతి.

వరాన్ విభో త్వద్వరదేశ్వరాద్బుధః
కథం వృణీతే గుణవిక్రియాత్మనామ్ ।
యే నారకాణామపి సన్తి దేహినాం
తానీశ కైవల్యపతే వృణే న చ ॥ 1

న కామయే నాథ తదప్యహం క్వచిత్
న యత్ర యుష్మచ్చరణాంబుజాసవః ।
మహత్తమాన్తర్హృదయాన్ముఖచ్యుతో
విధత్స్వ కర్ణాయుతమేష మే వరః ॥ 2

స ఉత్తమశ్లోక మహన్ముఖచ్యుతో
భవత్పదాంభోజసుధాకణానిలః ।
స్మృతిం పునర్విస్మృతతత్త్వవర్త్మనాం
కుయోగినాం నో వితరత్యలం వరైః ॥ 3

యశశ్శివం సుశ్రవ ఆర్యసంగమే
యదృచ్ఛయా చోపశృణోతి తే సకృత్ ।
కథం గుణజ్ఞో విరమేద్వినా పశుం
శ్రీర్యత్ప్రవవ్రే గుణసంగ్రహేచ్ఛయా ॥ 4

అథాభజే త్వాఖిలపూరుషోత్తమం
గుణాలయం పద్మకరేవ లాలసః ।
అప్యావయోరేకపతిస్పృధోః కలిః
న స్యాత్ కృతత్వచ్చరణైకతానయోః ॥ 5

జగజ్జనన్యాం జగదీశ వైశసం
స్యాదేవ యత్కర్మణి నః సమీహితమ్ ।
కరోషి ఫల్గ్వప్యురు దీనవత్సలః
స్వ ఏవ ధిష్ణ్యేఽభిరతస్య కిం తయా ॥ 6

భజన్త్యథ త్వామత ఏవ సాధవో
వ్యుదస్తమాయాగుణవిభ్రమోదయమ్।
భవత్పదానుస్మరణాదృతే సతాం
నిమిత్తమన్యద్భగవన్ న విద్మహే ॥ 7

-ॐ-

స్కంధము - 4, అధ్యాయము - 24

శంకరుడు తెలిపిన నారాయణుని తత్త్వము

బర్హిషదుని పుత్రులైన ప్రచేతసులతో శంకరుడు నారాయణుని యొక్క తత్త్వమును తెలిపెను. ఈ స్తుతి అత్యంత మహిమాన్వితమైనది. ఈ స్తోత్రమును ఎవరైతే చదివి, వేరొకరలకు వినిపించునో వారు సర్వకర్మ బంధములనుండి విముక్తులగును. అటులనే అజ్ఞాననాశనమును చేయగలిగిన ఈ విష్ణుస్తుతిని ప్రతిదినము పఠించవలెను.

జితం త ఆత్మవిద్ధుర్యస్వస్తయే స్వస్తిరస్తు మే ।
భవతారాధసా రాద్ధం సర్వస్మా ఆత్మనే నమః ॥ 1

నమః పంకజనాభాయ భూతసూక్ష్మేన్ద్రియాత్మనే ।
వాసుదేవాయ శాన్తాయ కూటస్థాయ స్వరోచిషే ॥ 2

సంకర్షణాయ సూక్ష్మాయ దురన్తాయాన్తకాయ చ ।
నమో విశ్వప్రబోధాయ ప్రద్యుమ్నాయాంతరాత్మనే ॥ 3

నమో నమోఽనిరుద్ధాయ హృషీకేశేన్ద్రియాత్మనే ।
నమః పరమహంసాయ పూర్ణాయ నిభృతాత్మనే ॥ 4

స్వర్గాపవర్గద్వారాయ నిత్యం శుచిషదే నమః ।
నమో హిరణ్యవీర్యాయ చాతుర్హోత్రాయ తన్తవే ॥ 5

నమ ఊర్జ ఇషే త్రయ్యాః పతయే యజ్ఞరేతసే ।
తృప్తిదాయ చ జీవానాం నమః సర్వరసాత్మనే ॥ 6

సర్వసత్త్వాత్మదేహాయ విశేషాయ స్థవీయసే ।
నమస్త్రైలోక్యపాలాయ సహఓజో బలాయ చ ॥ 7

అర్థలింగాయ నభసే నమోఽన్తర్బహిరాత్మనే ।
నమః పుణ్యాయ లోకాయ అముష్మై భూరివర్చసే ॥ 8

ప్రవృత్తాయ నివృత్తాయ పితృదేవాయ కర్మణే ।
నమోఽధర్మవిపాకాయ మృత్యవే దుఃఖదాయ చ ॥ 9

నమస్త ఆశిషామీశ మనవే కారణాత్మనే ।
నమో ధర్మాయ బృహతే కృష్ణాయాకుంఠమేధసే ।
పురుషాయ పురాణాయ సాంఖ్యయోగేశ్వరాయ చ ॥ 10

శక్తిత్రయసమేతాయ మీఢుషేఽహంకృతాత్మనే ।
చేతఆకూతిరూపాయ నమో వాచో విభూతయే ॥ 11

దర్శనం నో దిదృక్షూణాం దేహి భాగవతార్చితమ్ ।
రూపం ప్రియతమం స్వానాం సర్వేన్ద్రియగుణాంజనమ్ ॥ 12

స్నిగ్ధప్రావృడ్ఘనశ్యామం సర్వసౌందర్యసంగ్రహమ్ ।
చార్వాయతచతుర్బాహుం సుజాతరుచిరాననమ్ ॥ 13

పద్మకోశపలాశాక్షం సున్దరభ్రు సునాసికమ్ ।
సుద్విజం సుకపోలాస్యం సమకర్ణవిభూషణమ్ ॥ 14

ప్రీతిప్రహసితాపాంగమలకైరుపశోభితమ్ ।
లసత్పంకజకింజల్కదుకూలం మృష్టకుండలమ్ ॥ 15

స్ఫురత్కిరీటవలయహారనూపురమేఖలమ్ ।
శంఖచక్రగదాపద్మమాలామణ్యుత్తమర్ధిమత్ ॥ 16

సింహస్కన్ధత్విషో బిభ్రత్ సౌభగగ్రీవకౌస్తుభమ్ ।
శ్రియానపాయిన్యాక్షిప్తనికషాశ్మోరసోల్లసత్ ॥ 17

పూరరేచకసంవిగ్నవలివల్గుదలోదరమ్ ।
ప్రతిసంక్రామయద్విశ్వం నాభ్యావర్తగభీరయా ॥ 18

శ్యామశ్రోణ్యధిరోచిష్ణుదుకూలస్వర్ణమేఖలమ్ ।
సమచార్వఙ్ఘ్రిజఙ్ఘోరునిమ్నజానుసుదర్శనమ్ ॥ 19

పదాశరత్పద్మపలాశరోచిషా
నఖద్యుభిర్నోఽన్తరఘం విధున్వతా ।
ప్రదర్శయ స్వీయమపాస్త సాధ్వసం
పదం గురో మార్గగురుస్తమోజుషామ్ ॥ 20

ఏతద్రూపమనుధ్యేయమాత్మశుద్ధిమభీప్సతాం ।
యద్భక్తియోగోఽభయదః స్వధర్మమనుతిష్ఠతామ్ ॥ 21

భవాన్ భక్తిమతా లభ్యో దుర్లభః సర్వదేహినామ్ ।
స్వారాజ్యస్యాప్యభిమత ఏకాన్తేనాత్మవిద్గతిః ॥ 22

తం దురారాధ్యమారాధ్య సతామపి దురాపయా ।
ఏకాన్తభక్త్యా కో వాంఛేత్పాదమూలం వినా బహిః ॥ 23

యత్ర నిర్విష్టమరణం కృతాన్తో నాభిమన్యతే ।
విశ్వం విధ్వంసయన్ వీర్యశౌర్యవిస్ఫూర్జితభ్రువా ॥ 24

క్షణార్ధేనాభితులయే న స్వర్గం నాపునర్భవం ।
భగవత్సంగిసంగస్య మర్త్యానాం కిముతా శిషః ॥ 25

అథానఘాఙ్ఘ్రేస్తవ కీర్తితీర్థయోః
అన్తర్బహిః స్నానవిధూతపాప్మనామ్ ।
భూతేష్వనుక్రోశసుసత్త్వశీలినాం
స్యాత్సంగమోఽనుగ్రహ ఏష నస్తవ ॥ 26

న యస్య చిత్తం బహిరర్థవిభ్రమం
తమోగుహాయాం చ విశుద్ధమావిశత్ ।
యద్భక్తియోగానుగృహీతమంజసా
మునిర్విచష్టే నను తత్ర తే గతిమ్ ॥ 27

యత్రేదం వ్యజ్యతే విశ్వం విశ్వస్మిన్నవభాతి యత్ ।
తత్ త్వం బ్రహ్మపరం జ్యోతిరాకాశమివ విస్తృతమ్ ॥ 28

యో మాయయేదం పురురూపయాసృజద్
బిభర్తి భూయః క్షపయత్యవిక్రియః।
యద్భేదబుద్ధిః సదివాత్మదుఃస్థయా
తమాత్మతన్త్రం భగవన్ ప్రతీమహి ॥ 29

క్రియాకలాపైరిదమేవ యోగినః
శ్రద్ధాన్వితాః సాధు యజన్తి సిద్ధయే ।
భూతేన్ద్రియాన్తఃకరణోపలక్షితం
వేదే చ తన్త్రే చ త ఏవ కోవిదాః ॥ 30

త్వమేక ఆద్యః పురుషః సుప్తశక్తిః
తయా రజస్సత్త్వతమో విభిద్యతే ।
మహానహం ఖం మరుదగ్ని వార్ధరాః
సురర్షయో భూతగణా ఇదం యతః ॥ 31

సృష్టం స్వశక్త్యేదమనుప్రవిష్టః
చతుర్విధం పురమాత్మాంశకేన ।
అథో విదుస్తం పురుషం సన్తమన్తః
భుంక్తేహృషీకైర్మధు సారఘం యః ॥ 32

స ఏష లోకానతిచండవేగో
వికర్షసి త్వం ఖలు కాలయానః ।
భూతాని భూతైరనుమేయతత్త్వో
ఘనావలీర్వాయురివావిషహ్యః ॥ 33

ప్రమత్తముచ్చైరితికృత్యచిన్తయా
ప్రవృద్ధలోభం విషయేషు లాలసమ్ ।
త్వమప్రమత్తః సహసాభిపద్యసే
క్షుల్లేలిహానోऽహిరివాఖుమన్తకః ॥ 34

కస్త్వత్పదాబ్జం విజహాతి పండితో
యస్తేऽవమానవ్యయమానకేతనః ।
విశంకయాస్మద్గురురర్చతి స్మ యద్
వినోపపత్తిం మనవశ్చతుర్దశ ॥ 35

అథ త్వమసి నో బ్రహ్మన్ పరమాత్మన్ విపశ్చితామ్ ।
విశ్వం రుద్రభయధ్వస్తమకుతశ్చిద్భయా గతిః ॥ 36

ఇదం జపత భద్రం వో విశుద్ధా నృపనన్దనాః ।
స్వధర్మమనుతిష్ఠన్తో భగవత్యర్పితాశయాః ॥ 37

తమేవాత్మానమాత్మస్థం సర్వభూతేష్వవస్థితమ్ ।
పూజయధ్వం గృణన్తశ్చ ధ్యాయన్తశ్చాసకృద్ధరిమ్ ॥ 38

యోగాదేశముపాసాద్య ధారయన్తో మునివ్రతాః ।
సమాహితధియః సర్వ ఏతదభ్యసతాదృతాః ॥ 39

ఇదమాహ పురాస్మాకం భగవాన్ విశ్వసృక్పతిః ।
భృగ్వాదీనామాత్మజానాం సిసృక్షుః సంసిసృక్షతామ్ ॥ 40

తే వయం నోదితాః సర్వే ప్రజాసర్గే ప్రజేశ్వరాః ।
అనేన ధ్వస్తతమసః సిసృక్ష్మో వివిధాః ప్రజాః ॥ 41

అథేదం నిత్యదా యుక్తో జపన్నవహితః పుమాన్ ।
అచిరాచ్ఛ్రేయ ఆప్నోతి వాసుదేవపరాయణః ॥ 42

శ్రేయసామిహ సర్వేషాం జ్ఞానం నిఃశ్రేయసం పరమ్ ।
సుఖం తరతి దుష్పారం జ్ఞాననౌర్వ్యసనార్ణవమ్ ॥ 43

-ఓం-

స్కంధము - 5, అధ్యాయము - 19

భారతభూమిని దేవతలు స్తుతించుట

దేవతలు భారతభూమి యొక్క గొప్పతనమును స్తుతించుచున్నారు. ఈ భూమి యందు పుట్టిన మానవులెంత అదృష్టవంతులో కదా! అని పలుకుతున్నారు. ఈ భారదేశస్తుతి వ్యాసదేవులు అందించిన జాతీయ గీతమని భావించవచ్చు.

అహో బతైషాం కిమకారి శోభనం
ప్రసన్న ఏషాం స్విదుత స్వయం హరిః ।
యైర్జన్మ లబ్ధం నృషు భారతాజిరే
ముకున్దసేవౌపయికం స్పృహా హి నః ॥ 1

కిం దుష్కరైర్నః క్రతుభిస్తపోవ్రతైః
దానాదిభిర్వా ద్యుజయేన ఫల్గునా ।
న యత్ర నారాయణపాదపఙ్కజ -
స్మృతిః ప్రముష్టాతిశయేన్ద్రియోత్సవాత్ ॥ 2

కల్పాయుషాం స్థానజయాత్పునర్భవాత్
క్షణాయుషాం భారతభూజయో వరం ।
క్షణేన మర్త్యేన కృతం మనస్వినః
సన్న్యస్య సంయాన్త్యభయం పదం హరేః ॥ 3

న యత్ర వైకుంఠకథాసుధాపగా
న సాధవో భాగవతాస్తదాశ్రయాః ।
న యత్ర యజ్ఞేశమఖా మహోత్సవాః
సురేశలోకోఽపి న వై స సేవ్యతామ్॥ 4

ప్రాప్తా నృజాతిం త్విహ యే చ జన్తవో
జ్ఞానక్రియాద్రవ్యకలాపసమ్భృతామ్ ।
న వై యతేరన్నపునర్భవాయ తే
భూయో వనౌకా ఇవ యాన్తి బన్ధనమ్ ॥ 5

యైః శ్రద్ధయా బర్హిషి భాగశో హవిః
నిరుప్తమిష్టం విధిమన్త్రవస్తుతః ।
ఏకః పృథఙ్నామభిరాహుతో ముదా
గృహ్ణాతి పూర్ణః స్వయమాశిషాం ప్రభుః ॥ 6

సత్యం దిశత్యర్థితమర్థితో నృణాం
నైవార్థదో యత్పునరర్థితా యతః ।
స్వయం విధత్తే భజతామనిచ్ఛతాం
ఇచ్ఛాపిధానం నిజపాదపల్లవమ్ ॥ 7

యద్యత్ర నః స్వర్గసుఖావశేషితం
స్విష్టస్య సూక్తస్య కృతస్య శోభనమ్ ।
తేనాజనాభే స్మృతిమజ్జన్మ నః స్యాద్
వర్షే హరిర్యద్భజతాం శం తనోతి ॥ 8

-ఓం-

స్కంధము - 6, అధ్యాయము - 4

"హంసగుహ్య" స్తవము

ప్రజాపతియగు దక్షుడు "హంసగుహ్య"మను స్తవము ద్వారా శ్రీహరిని స్తుతించెను.

నమః పరాయావితథానుభూతయే
గుణత్రయాభాసనిమిత్తబన్ధవే ।
అదృష్టధామ్నే గుణతత్త్వబుద్ధిభిః
నివృత్తమానాయ దధే స్వయమ్భువే ॥ 1

న యస్య సఖ్యం పురుషోఽవైతి సఖ్యుః
సఖా వసన్ సంవసతః పురేఽస్మిన్ ।
గుణో యథా గుణినో వ్యక్తదృష్టేః
తస్మై మహేశాయ నమస్కరోమి ॥ 2

దేహోఽసవోఽక్షా మనవో భూతమాత్రా
నాత్మానమన్యం చ విదుః పరం యత్ ।
సర్వం పుమాన్ వేద గుణాంశ్చ తజ్జ్ఞో
న వేద సర్వజ్ఞమనన్తమీడే ॥ 3

యదోపరామో మనసో నామరూప-
రూపస్య దృష్టస్మృతిసంప్రమోషాత్ ।
య ఈయతే కేవలయా స్వసంస్థయా
హంసాయ తస్మై శుచిసద్మనే నమః ॥ 4

శ్రీమద్భాగవతంలోని ముఖ్య స్తోత్రాలు

మనీషిణోఽన్తర్హృది సన్నివేశితం
స్వశక్తిభిర్నవభిశ్చ త్రివృద్భిః ।
వహ్నిం యథా దారుణి పాంచదశ్యం
మనీషయా నిష్కర్షన్తి గూఢమ్ ॥ 5

స వై మమాశేషవిశేషమాయా-
నిషేధనిర్వాణసుఖానుభూతిః ।
స సర్వనామా స చ విశ్వరూపః
ప్రసీదతామనిరుక్తాత్మశక్తిః ॥ 6

యద్యన్నిరుక్తం వచసా నిరూపితం
ధియాక్షభిర్వా మనసా వోత యస్య ।
మా భూత్ స్వరూపం గుణరూపం హి తత్తత్
స వై గుణాపాయవిసర్గలక్షణః ॥ 7

యస్మిన్ యతో యేన చ యస్య యస్మై
యద్యో యథా కురుతే కార్యతే చ ।
పరావరేషాం పరమం ప్రాక్ ప్రసిద్ధం
తద్బ్రహ్మ తద్ధేతురనన్యదేకమ్ ॥ 8

యచ్ఛక్తయో వదతాం వాదినాం వై
వివాదసంవాదభువో భవన్తి ।
కుర్వన్తి చైషాం ముహురాత్మమోహం
తస్మై నమోఽనన్తగుణాయ భూమ్నే ॥ 9

అస్తీతి నాస్తీతి చ వస్తునిష్ఠయోః
ఏకస్థయోర్భిన్నవిరుద్ధధర్మయోః ।
అవేక్షితం కించన యోగసాంఖ్యయోః
సమం పరం హ్యనుకూలం బృహత్తత్ ॥ 10

యోఽనుగ్రహార్థం భజతాం పాదమూలం
అనామరూపో భగవాననన్తః ।
నామాని రూపాణి చ జన్మకర్మభిః
భేజే స మహ్యం పరమః ప్రసీదతు ॥ 11

యః ప్రాకృతైర్జ్ఞానపథైర్జనానాం
యథాశయం దేహగతో విభాతి ।
యథానిలః పార్థివమాశ్రితో గుణం
స ఈశ్వరో మే కురుతాన్మనోరథమ్ ॥ 12

-ఓం-

దక్షప్రజాపతి పుత్రులు ఈ క్రింద తెలిపిన మంత్రముతో
శ్రీమహావిష్ణువుని ఆరాధించిరి.

ఓం నమో నారాయణాయ పురుషాయ మహాత్మనే ।
విశుద్ధసత్త్వధిష్ణ్యాయ మహాహంసాయ ధీమహి ॥

-ఓం-

స్కంధము - 6, అధ్యాయము - 16

నారాయణవిద్య

చిత్రకేతు మహారాజుకు నారదుడు ఉపదేశించిన నారాయణవిద్య

ఓం నమస్తుభ్యం భగవతే వాసుదేవాయ ధీమహి ।
ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ నమః సంకర్షణాయ చ ॥ 1

నమో విజ్ఞానమాత్రాయ పరమానన్దమూర్తయే ।
ఆత్మారామాయ శాన్తాయ నివృత్తద్వైతదృష్టయే ॥ 2

ఆత్మానన్దానుభూత్యైవ న్యస్తశక్త్యూర్మయే నమః ।
హృషీకేశాయ మహతే నమస్తేఽనన్తమూర్తయే ॥ 3

వచస్యుపరతేఽప్రాప్య య ఏకో మనసా సహ ।
అనామరూపశ్చిన్మాత్రః సోఽవ్యాన్నః సదసత్పరః ॥ 4

యస్మిన్నిదం యతశ్చేదం తిష్ఠత్యప్యేతి జాయతే ।
మృణ్మయేష్వివ మృజ్జాతిస్తస్మై తే బ్రహ్మణే నమః ॥ 5

యన్న స్పృశన్తి న విదుర్మనోబుద్ధీన్ద్రియాసవః ।
అంతర్బహిశ్చ వితతం వ్యోమవత్తన్నతోఽస్మ్యహం ॥ 6

ఓం నమో భగవతే మహాపురుషాయ మహానుభావాయ మహావిభూతి-
పతయే సకలసాత్వతపరివృఢ-నికరకరకమల-కుడ్మలోపలాలిత-చరణార
విన్దయుగల పరమపరమేష్ఠిన్ నమస్తే ॥

-ఓం-

స్కంధము - 6, అధ్యాయము - 16

చిత్రకేతువు మహావిష్ణువుని ఈ విధముగా స్తుతించెను.

నమస్తుభ్యం భగవతే సకలజగత్ స్థితిలయోదయేశాయ ।
దురవసితాత్మగతయే కుయోగినాం భిదా పరమహంసాయ ॥ 1

యం వై శ్వసన్తమను విశ్వసృజః శ్వసన్తి
యం చేకితానమను చిత్తయ ఉచ్చకన్తి ।
భూమణ్డలం సర్షపాయతి యస్య మూర్ధ్ని
తస్మై నమో భగవతేఽస్తు సహస్రమూర్ధ్నే ॥ 2

-ఓం-

స్కంధము - 7, అధ్యాయము - 8

నరసింహస్వామి స్తంభమునుండి వెడలినప్పటి రూపవర్ణన

సత్యం విధాతుం నిజభృత్యభాషితం
వ్యాప్తిం చ భూతేష్వఖిలేషు చాత్మనః ।
అదృశ్యతాత్యద్భుతరూపముద్వహన్
స్తమ్భే సభాయాం న మృగం న మానుషమ్ ॥ 1

స సత్త్వమేనం పరితోఽపి పశ్యన్
స్తమ్భస్య మధ్యాదనునిర్జిహానమ్ ।
నాయం మృగో నాపి నరో విచిత్రం
అహో కిమేతన్నృమృగేన్ద్రరూపమ్ ॥ 2

మీమాంసమానస్య సముత్థితోఽగ్రతో
నృసింహరూపస్తదలం భయానకమ్ ।
ప్రతప్తచామీకరచణ్డలోచనం
స్ఫురత్సటాకేసరజృంభితాననమ్ ॥ 3

కరాలదంష్ట్రం కరవాలచంచల-
క్షురాన్తజిహ్వం భ్రుకుటీముఖోల్బణమ్।
స్తబ్ధోర్ధ్వకర్ణం గిరికన్దరాద్భుత-
వ్యాత్తాస్యనాసం హనుభేదభీషణమ్ ॥ 4

దివిస్పృశత్కాయమదీర్ఘపీవర-
గ్రీవోరువక్షఃస్థలమల్పమధ్యమమ్ ।
చన్ద్రాంశుగౌరైశ్ఛురితం తనూరుహైః
విష్వగ్భుజానీకశతం నఖాయుధమ్ ॥ 5

దురాసదం సర్వనిజేతరాయుధ
ప్రవేకవిద్రావితదైత్యదానవమ్ ।
ప్రాయేణ మేఽయం హరిణోరుమాయినా
వధః స్మృతోఽనేన సముద్యతేన కిమ్॥ 6

-ఓం-

స్కంధము - 7, అధ్యాయము - 8

నరసింహుని వివిధ దేవగణములు చేసిన స్తుతి

హిరణ్యకశిపుని సంహారానంతరము దేవతలు, కిన్నెరులు, యక్షులు, గంధర్వులు మున్నగు వారందరూ వేరువేరుగా నరసింహుని స్తుతించిరి.

బ్రహ్మోవాచ

నతోఽస్మ్యనన్తాయ దురన్తశక్తయే
విచిత్రవీర్యాయ పవిత్రకర్మణే ।
విశ్వస్య సర్గస్థితిసంయమాన్ గుణైః
స్వలీలయా సన్దధతేఽవ్యయాత్మనే ॥ 1

శ్రీరుద్ర ఉవాచ

కోపకాలో యుగాన్తస్తే హతోఽయమసురోఽల్పకః ।
తత్సుతం పాహ్యుపసృతం భక్తం తే భక్తవత్సల ॥ 2

ఇంద్ర ఉవాచ

ప్రత్యానీతాః పరమ భవతా త్రాయతా నః స్వభాగా
దైత్యాక్రాన్తం హృదయకమలం త్వద్గృహం ప్రత్యబోధి ।
కాలగ్రస్తం కియదిదమహో నాథ శుశ్రూషతాం తే
ముక్తిస్తేషాం నహి బహుమతా నారసింహాపరైః కిమ్ ॥ 3

ఋషయ ఊచుః

త్వం నస్తపః పరమమాత్థ యదాత్మతేజో
యేనేదమాదిపురుషాత్మగతం ససర్జ ।
తద్విప్రలుప్తమమునాద్య శరణ్యపాల
రక్షాగృహీతవపుషా పునరన్వమంస్థాః ॥ 4

పితర ఊచుః

శ్రాద్ధాని నోఽధిబుభుజే ప్రసభం తనూజైః
దత్తాని తీర్థసమయేఽప్యపిబత్తిలాంబు ।
తస్యోదరాన్నఖవిదీర్ణవపాద్య ఆర్ఛత్
తస్మై నమో నృహరయేఽఖిలధర్మగోప్త్రే ॥ 5

సిద్ధా ఊచుః

యో నో గతిం యోగసిద్ధామసాధు-
రహారషీద్యోగతపోబలేన ।
నానాదర్పం తం నఖైర్నిర్దదార
తస్మై తుభ్యం ప్రణతాః స్మో నృసింహ॥ 6

విద్యాధరా ఊచుః

విద్యాం పృథగ్ధారణయానురాద్ధాం
న్యషేధదజ్ఞో బలవీర్యదృప్తః ।
స యేన సంఖ్యే పశువద్ధతస్తం
మాయానృసింహం ప్రణతాః స్మ నిత్యమ్॥ 7

నాగా ఊచుః

యేన పాపేన రత్నాని స్త్రీరత్నాని హృతాని నః ।
తద్వక్షఃపాటనేనాసాం దత్తానన్ద నమోఽస్తుతే ॥ 8

మనవ ఊచుః

మనవో వయం తవ నిదేశకారిణో
దితిజేన దేవ పరిభూతసేతవః ।

భవతా ఖలః స ఉపసంహృతః ప్రభో
కరవామ తే కిమనుశాధి కింకరాన్ ॥ 9

ప్రజాపతయ ఊచుః

ప్రజేశా వయం తే పరేశాభిసృష్టా న
యేన ప్రజా వై సృజామో నిషిద్ధాః ।
స ఏష త్వయా భిన్నవక్షా ను శేతే
జగన్మఙ్గలం సత్త్వమూర్తేఽవతారః ॥ 10

గంధర్వా ఊచుః

వయం విభో తే నటనాట్యగాయకా
యేనాత్మసాద్వీర్యబలౌజసా కృతాః ।
స ఏష నీతో భవతా దశామిమాం
కిముత్పథస్థః కుశలాయ కల్పతే ॥ 11

చారణా ఊచుః

హరే తవాఙ్ఘ్రిపఙ్కజం భవాపవర్గమాశ్రితాః ।
యదేష సాధుహృచ్ఛయస్త్వయాసురః సమాపితః ॥ 12

యక్షా ఊచుః

వయమనుచరముఖ్యాః కర్మభిస్తే మనోజ్ఞైః
త ఇహ దితిసుతేన ప్రాపితా వాహకత్వమ్ ।
స తు జనపరితాపం తత్కృతం జానతా తే
నరహర ఉపనీతః పంచతాం పంచవింశ ॥ 13

కింపురుషా ఊచుః

వయం కింపురుషాస్త్వం తు మహాపురుష ఈశ్వరః ।
అయం కుపురుషో నష్టో ధిక్కృతః సాధుభిర్యదా ॥ 14

వైతాళికా ఊచుః

సభాసు సత్రేషు తవామలం యశో
గీత్వా సపర్యాం మహతీం లభామహే ।
యస్తామ్ వ్యనైషీద్ భృశమేష దుర్జనో
దిష్ట్యా హతస్తే భగవన్ యథాఽఽమయః ॥ 15

కిన్నరాః ఊచుః

వయమీశ కిన్నరగణాస్తవానుగా దితిజేన
విష్టిమమునానుకారితాః ।
భవతా హరే స వృజినోఽవసాదితో
నరసింహ నాథ విభవాయ నో భవ ॥ 16

విష్ణుపార్షదా ఊచుః

అద్యైతద్ధరినరరూపమద్భుతం తే
దృష్టం నః శరణద సర్వలోకశర్మ ।
సోఽయం తే విధికర ఈశ విప్రశప్తః
తస్యేదం నిధనమనుగ్రహాయ విద్మః ॥ 17

-ॐ-

స్కంధము - 7, అధ్యాయము - 9

నరసింహ స్తుతి

ప్రహ్లాదుడు నరసింహుని ఆవిర్భావానంతరము, హిరణ్యకశిపుని సంహారానంతరము ఈ క్రింది విధముగా స్తుతించెను.

మన్యే ధనాభిజనరూపతపఃశ్రుతౌజస్-
తేజఃప్రభావబలపౌరుషబుద్ధియోగాః ।
నారాధనాయ హి భవన్తి పరస్య పుంసో
భక్త్యా తుతోష భగవాన్ గజయూథపాయ ॥ 1

విప్రాద్ ద్విషడ్గుణయుతాదరవిందనాభ
పాదారవిన్దవిముఖాత్ శ్వపచం వరిష్ఠమ్ ।
మన్యే తదర్పితమనో వచనేహితార్థ
ప్రాణం పునాతి స కులం న తు భూరిమానః ॥ 2

నైవాత్మనః ప్రభురయం నిజలాభపూర్ణో
మానం జనాదవిదుషః కరుణో వృణీతే ।
యద్యజ్జనో భగవతే విదధీత మానం
తచ్చాత్మనే ప్రతిముఖస్య యథా ముఖశ్రీః ॥ 3

తస్మాదహం విగతవిక్లబ ఈశ్వరస్య
సర్వాత్మనా మహి గృణామి యథామనీషమ్ ।

నీచోఽజయా గుణవిసర్గమనుప్రవిష్టః
పూయేత యేన హి పుమాననువర్ణితేన ॥ 4

సర్వేహ్యమీ విధికరాస్తవ సత్త్వధామ్నో
బ్రహ్మాదయో వయమివేశ న చోద్విజన్తః ।
క్షేమాయ భూతయ ఉతాత్మసుఖాయ చాస్య
విక్రీడితం భగవతో రుచిరావతారైః ॥ 5

తద్యచ్ఛ మన్యుమసురశ్చ హతస్త్వయాద్య
మోదేత సాధురపి వృశ్చికసర్పహత్యా ।
లోకాశ్చ నిర్వృతిమితాః ప్రతియన్తి సర్వే
రూపం నృసింహ విభయాయ జనాః స్మరన్తి ॥ 6

నాహం బిభేమ్యజిత తేఽతిభయానకాస్య
జిహ్వార్కనేత్రభ్రుకుటీరభసోగ్రదంష్ట్రాత్ ।
ఆన్త్రస్రజః క్షతజకేసరశంకుకర్ణాత్
నిర్హ్రాదభీతదిగిభాదరిభిన్నఖాగ్రాత్ ॥ 7

త్రస్తోఽస్మ్యహం కృపణవత్సల దుస్సహోగ్ర-
సంసారచక్రకదనాత్ గ్రసతాం ప్రణీతః ।
బద్ధః స్వకర్మభిరుశత్తమ తేఽఙ్ఘ్రిమూలం
ప్రీతోఽపవర్గశరణం హ్వయసే కదా ను ॥ 8

యస్మాత్ప్రియాప్రియవియోగసయోగజన్మ -
శోకాగ్నినా సకలయోనిషు దహ్యమానః ।

దుఃఖౌషధం తదపి దుఃఖమతద్ధియాహం
భూమన్ భ్రమామి వద మే తవ దాస్యయోగమ్ ॥ 9

సోఽహం ప్రియస్య సుహృదః పరదేవతాయా
లీలాకథాస్తవ నృసింహ విరించగీతాః ।
అంజస్తితర్మ్యనుగృణన్ గుణవిప్రముక్తో
దుర్గాణి తే పదయుగాలయహంససఙ్గః ॥ 10

బాలస్య నేహ శరణం పితరౌ నృసింహ
నార్తస్య చాగదముదన్వతి మంజతో నౌః ।
తప్తస్య తత్ప్రతివిధిర్య ఇహాంజసేష్టః
తావద్విభో తనుభృతాం త్వదుపేక్షితానామ్ ॥ 11

యస్మిన్ యతో యర్హి యేన చ యస్య యస్మాత్
యస్మై యథా యదుత యస్త్వపరః పరో వా ।
భావః కరోతి వికరోతి పృథక్స్వభావః
సంచోదితస్తదఖిలం భవతః స్వరూపమ్ ॥ 12

మాయా మనః సృజతి కర్మమయం బలీయః
కాలేన చోదితగుణానుమతేన పుంసః ।
ఛన్దోమయం యదజయార్పితషోడశారం
సంసారచక్రమజ కోఽతితరేత్త్వదన్యః ॥ 13

స త్వం హి నిత్యవిజితాత్మగుణః స్వధామ్నా
కాలో వశీకృతవిసృజ్యవిసర్గశక్తిః ।
చక్రే విసృష్టమజయేశ్వర షోడశారే
నిష్పీడ్యమానముపకర్ష విభో ప్రపన్నమ్ ॥ 14

దృష్టా మయా దివి విభోఽఖిలధిష్ణ్యపానా-
మాయుః శ్రియో విభవ ఇచ్ఛతి యాన్జనోఽయమ్ ।
యేఽస్మత్పితుఃకుపితహాసవిజృంభితభ్రూ-
విస్ఫూర్జితేన లులితాః స తు తే నిరస్తః ॥ 15

తస్మాదమూస్తనుభృతామహమాశిషోఽజ్ఞ
ఆయుః శ్రియం విభవమైన్ద్రియమా విరించాత్ ।
నేచ్ఛామి తే విలులితానురువిక్రమేణ
కాలాత్మనోపనయ మాం నిజభృత్యపార్శ్వమ్ ॥ 16

కుత్రాశిషః శ్రుతిసుఖా మృగతృష్ణిరూపాః
క్వేదం కలేవరమశేషరుజాం విరోహః ।
నిర్విద్యతే న తు జనో యదపీతి విద్వాన్
కామానలం మధులవైః శమయన్ దురాపైః ॥ 17

క్వాహం రజఃప్రభవ ఈశ తమోఽధికేఽస్మిన్
జాతః సురేతరకులే క్వ తవానుకంపా ।
న బ్రహ్మణో న తు భవస్య న వై రమాయా
యన్మేఽర్పితః శిరసి పద్మకరః ప్రసాదః ॥ 18

నైషా పరావరమతిర్భవతో నను స్యాత్

జన్తోర్యథాత్మసుహృదో జగతస్తథాపి ।

సంసేవయా సురతరోరివ తే ప్రసాదః

సేవానురూపముదయో న పరావరత్వమ్ ॥ 19

ఏవం జనం నిపతితం ప్రభవాహికూపే

కామాభికామమను యః ప్రపతన్ ప్రసంగాత్ ।

కృత్వాత్మసాత్ సురర్షిణా భగవన్ గృహీతః

సోఽహం కథం ను విసృజే తవ భృత్యసేవామ్ ॥ 20

మత్ప్రాణరక్షణమనన్త పితుర్వధశ్చ

మన్యే స్వభృత్యఋషివాక్యమృతం విధాతుమ్ ।

ఖడ్గం ప్రగృహ్య యదవోచదసద్విధిత్సుః

త్వామీశ్వరో మదపరోఽవతు కం హరామి ॥ 21

ఏకస్త్వమేవ జగదేతదముష్య యత్త్వం

ఆద్యన్తయోః పృథగవస్యసి మధ్యతశ్చ ।

సృష్ట్వా గుణవ్యతికరం నిజమాయయేదం

నానేవ తైరవసితస్తదనుప్రవిష్టః ॥ 22

త్వం వా ఇదం సదసదీశ భవాంస్తతోఽన్యో

మాయా యదాత్మపరబుద్ధిరియం హ్యపార్థా ।

యద్యస్య జన్మ నిధనం స్థితిరీక్షణం చ

తద్వై తదేవ వసుకాలవదష్టితర్వోః ॥ 23

న్యస్యేదమాత్మని జగద్విలయాంబుమధ్యే

శేషేఽఽత్మనా నిజసుఖానుభవో నిరీహః ।

యోగేన మీలితదృగాత్మనిపీతనిద్రః

తుర్యే స్థితో న తు తమో న గుణాంశ్చ యుఙ్క్షే ॥ 24

తస్యైవ తే వపురిదం నిజకాలశక్త్యా

సంచోదితప్రకృతిధర్మణ ఆత్మగూఢమ్ ।

అమ్భస్యనన్తశయనాద్విరమత్సమాధేః

నాభేరభూత్ స్వకణికావటవన్మహాబ్జమ్ ॥ 25

తత్సమ్భవః కవిరతోఽన్యదపశ్యమానః

త్వాం బీజమాత్మని తతం స్వబహిర్విచిన్త్య ।

నావిన్దదబ్దశతమప్సు నిమజ్జమానో

జాతేఽఙ్కురే కథము హోపలభేత బీజమ్ ॥ 26

స త్వాత్మయోనిరతివిస్మిత ఆస్థితోఽబ్జం

కాలేన తీవ్రతపసా పరిశుద్ధభావః ।

త్వామాత్మనీశ భువి గన్ధమివాతిసూక్ష్మం

భూతేన్ద్రియాశయమయే వితతం దదర్శ ॥ 27

ఏవం సహస్రవదనాఙ్ఘ్రిశిరఃకరోరు-

నాసాస్యకర్ణనయనాభరణాయుధాఢ్యమ్ ।

మాయామయం సదుపలక్షితసన్నివేశం

దృష్ట్వా మహాపురుషమాప ముదం విరించః ॥ 28

తస్మై భవాన్ హయశిరస్తనువం చ బిభ్రత్
వేదద్రుహావతిబలౌ మధుకైటభాఖ్యౌ ।
హత్వాఽఽనయచ్ఛ్రుతిగణాంస్తు రజస్తమశ్చ
సత్త్వం తవ ప్రియతమాం తనుమామనన్తి ॥ **29**

ఇత్థం నృతిర్యగృషిదేవఝషావతారైః
లోకాన్ విభావయసి హంసి జగత్ప్రతీపాన్ ।
ధర్మం మహాపురుష పాసి యుగానువృత్తం
ఛన్నః కలౌ యదభవస్త్రియుగోఽథ స త్వమ్ ॥ **30**

నైతన్మనస్తవ కథాసు వికుంఠనాథ
సంప్రీయతే దురితదుష్టమసాధు తీవ్రమ్ ।
కామాతురం హర్షశోకభయైషణార్తం
తస్మిన్ కథం తవ గతిం విమృశామి దీనః ॥ **31**

జిహ్వైకతోఽచ్యుత వికర్షతి మావితృప్తా
శిశ్నోఽన్యతస్త్వగుదరం శ్రవణం కుతశ్చిత్ ।
ఘ్రాణోఽన్యతశ్చపలదృక్ క్వ చ కర్మశక్తిః
బహ్వ్యః సపత్న్య ఇవ గేహపతిం లునన్తి ॥ **32**

ఏవం స్వకర్మపతితం భవవైతరణ్యాం
అన్యోన్యజన్మమరణాశనభీతభీతమ్ ।
పశ్యన్ జనం స్వపరవిగ్రహవైరమైత్రం
హన్తేతి పారచర పీపృహి మూఢమద్య ॥ **33**

కో న్వత్ర తేఽఖిలగురో భగవన్ ప్రయాస
ఉత్తారణేఽస్య భవసంభవలోపహేతోః ।
మూఢేషు వై మహదనుగ్రహ ఆర్తబన్ధో
కిం తేన తే ప్రియజనాననుసేవతాం నః ॥ **34**

నైవోద్విజే పర దురత్యయవైతరణ్యాః
త్వద్వీర్యగాయనమహామృతమగ్నచిత్తః ।
శోచే తతో విముఖచేతస ఇన్ద్రియార్థ -
మాయాసుఖాయ భరముద్వహతో విమూఢాన్ ॥ **35**

ప్రాయేణ దేవ మునయః స్వవిముక్తికామా
మౌనం చరన్తి విజనే న పరార్థనిష్ఠాః ।
నైతాన్ విహాయ కృపణాన్ విముముక్ష ఏకో
నాన్యం త్వదస్య శరణం భ్రమతోఽనుపశ్యే ॥ **36**

యన్మైథునాదిగృహమేధిసుఖం హి తుచ్ఛం
కండూయనేన కరయోరివ దుఃఖదుఃఖమ్ ।
తృప్యన్తి నేహ కృపణా బహుదుఃఖభాజః
కండూతివన్మనసిజం విషహేత ధీరః ॥ **37**

మౌనవ్రతశ్రుతతపోఽధ్యయనస్వధర్మ-
వ్యాఖ్యారహోజపసమాధయ ఆపవర్గ్యాః ।
ప్రాయః పరం పురుష తే త్వజితేన్ద్రియాణాం
వార్తా భవన్త్యుత న వాత్ర తు దాంభికానామ్ ॥ **38**

రూపే ఇమే సదసతీ తవ వేదసృష్టే
బీజాంకురావివ న చాన్యదరూపకస్య ।
యుక్తాః సమక్షముభయత్ర విచిన్వతే త్వాం
యోగేన వహ్నిమివ దారుషు నాన్యతః స్యాత్ ॥ 39

త్వం వాయురగ్నిరవనిర్వియదమ్బుమాత్రాః
ప్రాణేన్ద్రియాణి హృదయం చిదనుగ్రహశ్చ ।
సర్వం త్వమేవ సగుణో విగుణశ్చ భూమన్
నాన్యత్ త్వదస్త్యపి మనోవచసా నిరుక్తమ్ ॥ 40

నైతే గుణా న గుణినో మహదాదయో యే
సర్వే మనః ప్రభృతయః సహదేవమర్త్యాః ।
ఆద్యన్తవన్త ఉరుగాయ విదన్తి హి త్వాం
ఏవం విమృశ్య సుధియో విరమన్తి శబ్దాత్ ॥ 41

తత్తేఽర్హత్తమ నమఃస్తుతికర్మపూజాః
కర్మ స్మృతిశ్చరణయోః శ్రవణం కథాయామ్ ।
సంసేవయా త్వయి వినేతి షడఙ్గయా
కిం భక్తిం జనః పరమహంసగతౌ లభేత ॥ 42

-ఓం-

స్కంధము - 8, అధ్యాయము - 3

గజేంద్రుడు పరమాత్మను స్తుతించుట

మొసలి బారినపడిన గజేంద్రుడు పరమాత్మను ఈ విధముగా స్తుతించెను.

ఓం నమో భగవతే తస్మై యత ఏతచ్చిదాత్మకమ్ ।
పురుషాయాదిబీజాయ పరేశాయాభిధీమహి ॥ 1

యస్మిన్నిదం యతశ్చేదం యేనేదం య ఇదం స్వయమ్ ।
యోఽస్మాత్పరస్మాచ్చ పరస్తం ప్రపద్యే స్వయంభువమ్ ॥ 2

యః స్వాత్మనీదం నిజమాయయార్పితం
క్వచిద్విభాతం క్వ చ తత్ తిరోహితమ్ ।
అవిద్ధదృక్ సాక్ష్యుభయం తదీక్షతే
స ఆత్మమూలోఽవతు మాం పరాత్పరః ॥ 3

కాలేన పంచత్వమితేషు కృత్స్నశో
లోకేషు పాలేషు చ సర్వహేతుషు ।
తమస్తదాఽఽసీద్గహనం గభీరం
యస్తస్య పారేఽభివిరాజతే విభుః ॥ 4

న యస్య దేవా ఋషయః పదం విదుః
జన్తుః పునః కోఽర్హతి గన్తుమీరితుమ్ ।
యథా నటస్యాకృతిభిర్విచేష్టతో
దురత్యయానుక్రమణః స మావతు ॥ 5

దిదృక్షవో యస్య పదం సుమఙ్గలం
విముక్తసఙ్గా మునయః సుసాధవః ।
చరన్త్యలోకవ్రతమవ్రణం వనే
భూతాత్మభూతాః సుహృదః స మే గతిః ॥ 6

న విద్యతే యస్య చ జన్మ కర్మ వా
న నామరూపే గుణదోష ఏవ వా ।
తథాపి లోకాప్యయసమ్భవాయ యః
స్వమాయయా తాన్యను కాలమృచ్ఛతి ॥ 7

తస్మై నమః పరేశాయ బ్రహ్మణేఽనన్తశక్తయే ।
అరూపాయోరురూపాయ నమ ఆశ్చర్యకర్మణే ॥ 8

నమ ఆత్మప్రదీపాయ సాక్షిణే పరమాత్మనే ।
నమో గిరాం విదూరాయ మనసశ్చేతసామపి ॥ 9

సత్త్వేన ప్రతిలభ్యాయ నైష్కర్మ్యేణ విపశ్చితా ।
నమః కైవల్యనాథాయ నిర్వాణసుఖసంవిదే ॥ 10

నమః శాన్తాయ ఘోరాయ మూఢాయ గుణధర్మిణే ।
నిర్విశేషాయ సామ్యాయ నమో జ్ఞానఘనాయ చ ॥ 11

క్షేత్రజ్ఞాయ నమస్తుభ్యం సర్వాధ్యక్షాయ సాక్షిణే ।
పురుషాయాత్మమూలాయ మూలప్రకృతయే నమః ॥ 12

సర్వేన్ద్రియగుణద్రష్ట్రే సర్వప్రత్యయహేతవే ।
అసతాచ్ఛాయయోక్తాయ సదాభాసాయ తే నమః ॥ 13

నమో నమస్తేఽఖిలకారణాయ
నిష్కారణాయాద్భుతకారణాయ ।
సర్వాగమామ్నాయమహార్ణవాయ
నమోఽపవర్గాయ పరాయణాయ ॥ 14

గుణారణిచ్ఛన్నచిదూష్మపాయ
తత్ క్షోభవిస్ఫూర్జితమానసాయ ।
నైష్కర్మ్యభావేన వివర్జితాగమ-
స్వయంప్రకాశాయ నమస్కరోమి ॥ 15

మాదృక్ప్రపన్నపశుపాశవిమోక్షణాయ
ముక్తాయ భూరికరుణాయ నమోఽలయాయ ।
స్వాంశేన సర్వతనుభృన్మనసి ప్రతీత -
ప్రత్యగ్దృశే భగవతే బృహతే నమస్తే ॥ 16

ఆత్మాత్మజాప్తగృహవిత్తజనేషు సక్తైః
దుష్ప్రాపణాయ గుణసఙ్గవివర్జితాయ ।
ముక్తాత్మభిః స్వహృదయే పరిభావితాయ
జ్ఞానాత్మనే భగవతే నమ ఈశ్వరాయ ॥ 17

యం ధర్మకామార్థవిముక్తికామా
భజన్త ఇష్టాం గతిమాప్నువంతి ।
కిం త్వాశిషో రాత్యపి దేహమవ్యయం
కరోతు మేఽదభ్రదయో విమోక్షణమ్ ॥ 18

ఏకాన్తినో యస్య న కంచనార్థం
వాంఛన్తి యే వై భగవత్ప్రపన్నాః ।

అత్యద్భుతం తచ్చరితం సుమఙ్గలం
గాయన్త ఆనన్దసముద్రమగ్నాః ॥ 19

తమక్షరం బ్రహ్మ పరం పరేశం
అవ్యక్తమాధ్యాత్మికయోగగమ్యమ్ ।
అతీన్ద్రియం సూక్ష్మమివాతిదూరం
అనన్తమాద్యం పరిపూర్ణమీడే ॥ 20

యస్య బ్రహ్మాదయో దేవా వేదా లోకాశ్చరాచరాః ।
నామరూపవిభేదేన ఫల్గ్వ్యా చ కలయా కృతాః ॥ 21

యథార్చిషోఽగ్నేః సవితుర్గభస్తయో
నిర్యాన్తి సంయాన్త్యసకృత్ స్వరోచిషః ।
తథా యతోఽయం గుణసమ్ప్రవాహో
బుద్ధిర్మనః ఖాని శరీరసర్గాః ॥ 22

స వై న దేవాసురమర్త్యతిర్యఙ్
న స్త్రీ న షణ్డో న పుమాన్ న జన్తు ః ।
నాయం గుణః కర్మ న సన్న చాసన్
నిషేధశేషో జయతాదశేషః ॥ 23

జిజీవిషే నాహమిహాముయా కిం
అన్తర్బహిశ్చావృతయేభయోన్యా ।
ఇచ్ఛామి కాలేన న యస్య విప్లవ-
స్తస్యాత్మలోకావరణస్య మోక్షమ్ ॥ 24

సోఽహం విష్వసృజం విశ్వమవిశ్వం విశ్వవేదసమ్ ।
విశ్వాత్మానమజం బ్రహ్మ ప్రణతోఽస్మి పరం పదమ్ ॥ 25

యోగరన్ధితకర్మాణో హృది యోగవిభావితే ।
యోగినో యం ప్రపశ్యన్తి యోగేశం తం నతోఽస్మ్యహమ్ ॥ 26

నమో నమస్తుభ్యమసహ్యవేగశక్తిత్రయాయాఖిలధీగుణాయ ।
ప్రపన్నపాలాయ దురన్తశక్తయే కదిన్ద్రియాణామనవాప్యవర్త్మనే ॥ 27

నాయం వేద స్వమాత్మానం యచ్ఛక్త్యాఽహం ధియా హతమ్ ।
తం దురత్యయమాహాత్మ్యం భగవన్తమితోఽస్మ్యహమ్ ॥ 28

-ఓం-

స్కంధము - 8, అధ్యాయము - 4

విష్ణుమూర్తి పలికిన గజేంద్రమోక్ష ఫలశ్రుతి

గజేంద్రుని మొసలి బారి నుండి విడిపించిన తరువాత భగవానుడు గజేంద్రునితో ఈ విధముగా పలికెను. ఈ గజేంద్రమోక్ష పారాయణము మరియు వివిధ పుణ్యవిషయముల స్మరణ వలన మానవులు సర్వ విధపాపాములనుండి విముక్తులగుదురు అని శ్రీవిష్ణువు తెలిపినాడు.

యే మాం త్వాం చ సరశ్చేదం గిరికన్దరకాననమ్ ।
వేత్రకీచకవేణూనాం గుల్మాని సురపాదపాన్ ॥ 1

శృఙ్గాణీమాని ధిష్ణ్యాని బ్రహ్మణో మే శివస్య చ ।
క్షీరోదం మే ప్రియం ధామ శ్వేతద్వీపం చ భాస్వరమ్ ॥ 2

శ్రీవత్సం కౌస్తుభం మాలాం గదాం కౌమోదకీం మమ ।
సుదర్శనం పాంచజన్యం సుపర్ణం పతగేశ్వరమ్ ॥ 3

శేషం చ మత్కలాం సూక్ష్మాం శ్రియం దేవీం మదాశ్రయామ్ ।
బ్రహ్మాణం నారదమృషిం భవం ప్రహ్లాదమేవ చ ॥ 4

మత్స్యకూర్మవరాహాద్యైరవతారైః కృతాని మే ।
కర్మాణ్యనన్తపుణ్యాని సూర్యం సోమం హుతాశనమ్ ॥ 5

ప్రణవం సత్యమవ్యక్తం గోవిప్రాన్ ధర్మమవ్యయమ్ ।
దాక్షాయణీర్ధర్మపత్నీః సోమకశ్యపయోరపి ॥ 6

గఙ్గాం సరస్వతీం నన్దాం కాలిన్దీం సితవారణమ్ ।
ధ్రువం బ్రహ్మఋషీన్ సప్త పుణ్యశ్లోకాంశ్చ మానవాన్ ॥ 7

ఉత్థాయాపరరాత్రాన్తే ప్రయతాః సుసమాహితాః ।
స్మరన్తి మమ రూపాణి ముచ్యన్తే హ్యేనసోఽఖిలాత్ ॥ 8

భగవానుడు పలికెను : ఏ మానవులు తెల్లవారుజమున నిద్ర మేల్కాంచి సంయతచిత్తులు ఏకాగ్రచిత్తులు అయ్యి నన్ను, నిన్ను, ఈ సరోవరమును, గిరికందర కాననములను, వేత్రకీచకవేణుగుల్మములను, దేవదారు వృక్షములను, నాకు బ్రహ్మకు శివునకు ఆవసములగు నీ శిఖరములను, నాకు ప్రియధామమగు క్షీరసాగరమును, ప్రకాశవంతమగు శ్వేతద్వీపమును, నా శ్రీవత్సచిహ్నమును, కౌస్తుభమణిని, వైజయన్తీ మాలను, కౌమోదకి యనుగదను, సుదర్శన చక్రమును, పాంచజన్య మను శంఖమును, పక్షిరాజగు గరుదుని, శేషనాగమును, నా సూక్ష్మ

కళారూపిణియు మదాశ్రయమునగు లక్ష్మీదేవిని, బ్రహ్మను, నారదఋషిని, మహాదేవుని, ప్రహ్లాదుని, మత్స్యకూర్మవరాహాద్యవతారములయందు నేనొర్చిని యనంత పుణ్యాత్మకములైన కర్మలను, సూర్యచంద్రులను, అగ్నిని, ప్రణవమును, సత్యమును, మాయను, గోవులను, విప్రభక్తిని సోమకశ్యపుల ధర్మపత్నులైన దక్షపుత్రికలను, గంగా సరస్వతీ నందా కాళిందీ నదులను, ఐరావతమను గజమును, ధ్రువుని, ప్రహ్లాదుని, సప్తబ్రహ్మర్షులను, పుణ్యశ్లోకులగు మానవులను స్మరింతురో వారు సర్వవిధపాపముల నుండి ముక్తులగుదురు.

యే మాం స్తువన్త్యనేనాఙ్గ ప్రతిబుధ్య నిశాత్యయే ।
తేషాం ప్రాణాత్యయే చాహం దదామి విమలాం మతిమ్ ॥

అంగా! ఏమానవులు ప్రభాతమునమేల్కాంచి నీవు చేసిన స్తోత్రముచే నన్ను స్తుతింతురో నేను వారికి ప్రయాణకాలమున (అంత్యకాలమున) మద్విషయ మగు ఆశ్రయమునిత్తును.

-ఓం-

స్కంధము - 8, అధ్యాయము - 7

క్షీరసాగరమథనయందు హాలాహలము ఉద్భవించగా దేవతలందరూ కైలాసమేగి పరమశివుని ప్రార్థించుట.

దేవదేవ మహాదేవ భూతాత్మన్ భూతభావన ।
త్రాహి నః శరణాపన్నాంస్త్రైలోక్యదహనాద్విషాత్ ॥ 1

త్వమేకః సర్వజగత ఈశ్వరో బన్ధమోక్షయోః ।
తం త్వామర్చన్తి కుశలాః ప్రపన్నార్తిహరం గురుమ్ ॥ 2

గుణమయ్యా స్వశక్త్యాస్య సర్గస్థిత్యప్యయాన్ విభో ।
ధత్సే యదా స్వదృగ్ భూమన్ బ్రహ్మవిష్ణుశివాభిధామ్ ॥ 3

త్వం బ్రహ్మ పరమం గుహ్యం సదసద్భావభావనః ।
నానాశక్తిభిరాభాతస్త్వమాత్మా జగదీశ్వరః ॥ 4

త్వం శబ్దయోనిర్జగదాదిరాత్మా
ప్రాణేన్ద్రియద్రవ్యగుణస్స్వభావః ।
కాలః క్రతుః సత్యమృతం చ ధర్మః
త్వయ్యక్షరం యత్త్రివృదామనన్తి ॥ 5

అగ్నిర్ముఖం తేఽఖిలదేవతాత్మా
క్షితింవిదుర్లోకభవాఙ్ఘ్రిపఙ్కజమ్ ।
కాలం గతిం తేఽఖిలదేవతాత్మనో
దిశశ్చ కర్ణౌ రసనం జలేశమ్ ॥ 6

నాభిర్నభస్తే శ్వసనం నభస్వాన్
సూర్యశ్చ చక్షూంషి జలం స్మ రేతః ।
పరావరాత్మాశ్రయణం తవాత్మా
సోమో మనో ద్యౌర్భగవన్ శిరస్తే ॥ 7

కుక్షిః సముద్రా గిరయోఽస్థిసంఘా
రోమాణి సర్వౌషధివీరుధస్తే ।
ఛందాంసి సాక్షాత్తవ సప్త ధాతవః
త్రయీమయాత్మన్ హృదయం సర్వధర్మః ॥ 8

ముఖాని పంచోపనిషదస్తవేశ
యైస్త్రింశదష్టోత్తరమన్త్రవర్గః ।
యత్తచ్ఛివాఖ్యం పరమార్థతత్త్వం
దేవ స్వయంజ్యోతిరవస్థితిస్తే ॥ 9

ఛాయా త్వధర్మోర్మిషు యైర్విసర్గో
నేత్రత్రయం సత్త్వరజస్తమాంసి ।
సాంఖ్యాత్మనః శాస్త్రకృతస్తవేక్షా
ఛందోమయో దేవ ఋషిః పురాణః ॥ 10

న తే గిరిత్రాఖిలలోకపాల–
విరించవైకుంఠసురేన్ద్రగమ్యమ్ ।
జ్యోతిః పరం యత్ర రజస్తమశ్చ
సత్త్వం న యద్బ్రహ్మ నిరస్తభేదమ్ ॥ 11

కామాధ్వరత్రిపురకాలగరాద్యనేక –
భూతద్రుహః క్షపయతః స్తుతయే న తత్తే ।
యస్త్వన్తకాల ఇదమాత్మకృతం స్వనేత్ర –
వహ్నిస్ఫులింగశిఖయా భసితం న వేద ॥ 12

యేత్వాత్మరామగురుభిర్హృదిచిన్తితాఙ్ఘ్రి–
ద్వన్ద్వం చరన్తముమయా తపసాభితప్తమ్ ।
కత్థన్త ఉగ్రపరుషం నిరతం శ్మశానే
తే నూనమూతిమవిదంస్తవ హాతలజ్జాః ॥ 13

తత్త్వస్య తే సదసతోః పరతః పరస్య
నాఞ్జస్స్వరూపగమనే ప్రభవన్తి భూమ్నః ।
బ్రహ్మాదయః కిముత సంస్తవనే వయన్తు
తత్సర్గసర్గవిషయా అపి శక్తిమాత్రమ్ ॥ 14

ఏతత్పరం ప్రపశ్యామో న పరం తే మహేశ్వర ।
మృడనాయ హి లోకస్య వ్యక్తిస్తేఽవ్యక్తకర్మణః ॥ 15

-ఓం-

స్కంధము - 8, అధ్యాయము - 8

ధన్వంతరి వర్ణణ

క్షీరసాగరమథనమందు ధన్వంతరి అమృతకలశముతో సముద్రము నుండి ఆవిర్భవించెను. ఆ స్వామి యొక్క రూపవర్ణన మనకు ఆరోగ్యములను ఇచ్చుగాక.

దీర్ఘపీవరదోర్దణ్డః కంబుగ్రీవోఽరుణేక్షణః ।
శ్యామలస్తరుణః స్రగ్వీ సర్వాభరణభూషితః ॥ 1

పీతవాసా మహోరస్కః సుమృష్టమణికుణ్డలః ।
స్నిగ్ధకుంచితకేశాన్తః సుభగః సింహవిక్రమః ॥ 2

అమృతాపూర్ణకలశం బిభ్రద్వలయభూషితః ।
స వై భగవతః సాక్షాద్విష్ణోరంశాంశసంభవః ॥ 3

ధన్వన్తరిరితి ఖ్యాత ఆయుర్వేదదృగిజ్యభాక్ ।
ధన్వన్తరిరితి ఖ్యాత ఆయుర్వేదదృగిజ్యభాక్ ॥ 4

-ఓం-

స్కంధము - 8, అధ్యాయము - 16

అదితీదేవికి కశ్యపుడు చేసిన ఉపదేశము

బలి చక్రవర్తి దేవతలను ఓడించి స్వర్గమును ఆక్రమించినాడు. అదితీదేవి, దేవతల యొక్క తల్లి, తన పుత్రుల యొక్క దుఃస్థితిని గాంచి వారి ఆపదలను శీఘ్రంగా తొలగించుటకు, విష్ణువుని ఏ విధంగా ఆరాధించవలెనని తన భర్త అయి కశ్యపుని ప్రార్థించెను. దానికి సమాధానముగా కశ్యపుడు "దుగ్ధపానవ్రతమును"ను చెయ్యమని సూచించినాడు. ఆ సమయమందు కశ్యపుడు అదితికి ఉపదేశించిన మంత్రములు ఇచ్చట తెలుపుడమైనది.

త్వం దేవ్యాదివరాహేణ రసాయాః స్థానమిచ్ఛతా ।
ఉద్ధృతాసి నమస్తుభ్యం పాప్మానం మే ప్రణాశయ ॥ 1

నమస్తుభ్యం భగవతే పురుషాయ మహీయసే ।
సర్వభూతనివాసాయ వాసుదేవాయ సాక్షిణే ॥ 2

నమోఽవ్యక్తాయ సూక్ష్మాయ ప్రధానపురుషాయ చ ।
చతుర్వింశద్గుణజ్ఞాయ గుణసంఖ్యానహేతవే ॥ 3

నమో ద్విశీర్ష్ణే త్రిపదే చతుఃశృఙ్గాయ తన్తవే ।
సప్తహస్తాయ యజ్ఞాయ త్రయీవిద్యాత్మనే నమః ॥ 4

నమశ్శివాయ రుద్రాయ నమశ్శక్తిధరాయ చ ।
సర్వవిద్యాధిపతయే భూతానాం పతయే నమః ॥ 5

నమో హిరణ్యగర్భాయ ప్రాణాయ జగదాత్మనే ।
యోగైశ్వర్యశరీరాయ నమస్తే యోగహేతవే ॥ 6

నమస్తే ఆదిదేవాయ సాక్షిభూతాయ తే నమః ।
నారాయణాయ ఋషయే నరాయ హరయే నమః ॥ 7

నమోమరకతశ్యామవపుషేఽధిగతశ్రియే ।
కేశవాయ నమస్తుభ్యం నమస్తే పీతవాససే ॥ 8

త్వం సర్వవరదః పుంసాం వరేణ్య వరదర్షభ ।
అతస్తే శ్రేయసే ధీరాః పాదరేణుముపాసతే ॥ 9

అన్వవర్తన్త యం దేవాః శ్రీశ్చ తత్పాదపద్మయోః ।
స్పృహయన్త ఇవామోదం భగవాన్ మే ప్రసీదతామ్ ॥ 10

-ॐ-

స్కంధము - 8, అధ్యాయము - 17

అదితీదేవి చేసిన శ్రీహరి స్తుతి

అదితీదేవి యొక్క వ్రతఫలితముగా ఆదిపురుషుడైన నారాయణుడు ఆవిర్భవించెను. ఆ సమయమున అదితి ఆనందముతో స్వామిని ఈ విధంగా స్తుతించెను.

యజ్ఞేశ యజ్ఞపురుషాచ్యుతతీర్థపాద
తీర్థశ్రవః శ్రవణమఙ్గళనామధేయ ।
ఆపన్నలోకవృజినోపశమోదయాద్య శం
నః కృధీశ భగవన్నసి దీననాథః ॥ 1

విశ్వాయ విశ్వభవనస్థితిసంయమాయ
స్వైరం గృహీతపురుశక్తిగుణాయ భూమ్నే।

స్వస్థాయ శశ్వదుపబృంహితపూర్ణబోధ-
వ్యాపాదితాత్మతమసే హరయే నమస్తే॥ 2

-ॐ-

స్కంధము - 8, అధ్యాయము - 20

వామనుని విరాట్స్వరూప వర్ణణము

వామనుడు బలి చక్రవర్తిని మూడడుగుల భూమిని కోరినాడు. వామనుడు విరాడ్రూపుడై వృద్ధిపొంది స్వర్గమును ఆక్రమించెను. ఆ వామనుని యొక్క వర్ణన వ్యాసులవారు ఎంతో అద్భుతముగా మనకు చిత్రీకరించారు.

తద్వామనం రూపమవర్ధతాద్భుతం
హరేరనన్తస్య గుణత్రయాత్మకమ్ ।
భూః ఖం దిశో ద్యౌర్వివరాః పయోధయః
తిర్యఙ్నృదేవా ఋషయో యదాసత ॥ 1

కాయే బలి స్తస్య మహావిభూతేః
సహర్త్విగాచార్యసదస్య ఏతత్ ।
దదర్శ విశ్వం త్రిగుణం గుణాత్మకే
భూతేన్ద్రియార్థాశయజీవయుక్తమ్॥ 2

రసామచష్టాఙ్ఘ్రితలేఽథ పాదయోః
మహీం మహీధ్రాన్ పురషస్య జఙ్ఘయోః ।
పతత్త్రిణో జానుని విశ్వమూర్తేః
ఊర్వోర్గణం మారుతమిన్ద్రసేనః ॥ 3

సన్థ్యాం విభోర్వాససి గుహ్య ఐక్షత్ ప్రజాపతీన్ జఘనే ఆత్మముఖ్యాన్ ।
నాభ్యాం నభః కుక్షిషు సప్త సిన్ధూన్ ఉరుక్రమస్యోరసి చర్క్షమాలామ్ ॥ 4

హృద్యఙ్గ ధర్మం స్తనయోర్మురారేః
ఋతం చ సత్యం చ మనస్యథేన్దుమ్।
శ్రియం చ వక్షస్యరవిన్దహస్తాం
కంఠే చ సామాని సమస్తరేఫాన్ ॥ 5

ఇన్ద్రప్రధానానమరాన్ భుజేషు
తత్కర్ణయోః కకుభో ద్యౌశ్చ మూర్ధ్ని ।
కేశేషు మేఘాన్ శ్వసనం నాసికాయా-
మక్ష్ణోశ్చ సూర్యం వదనే చ వహ్నిమ్ ॥ 6

వాణ్యాం చ ఛన్దాంసి రసే జలేశం
భ్రువోర్నిషేధం చ విధిం చ పక్ష్మసు ।
అహశ్చ రాత్రిం చ పరస్య పుంసో
మన్యుం లలాటేఽధర ఏవ లోభమ్ ॥ 7

స్పర్శే చ కామం నృప రేతసోఽమ్భః
పృష్ఠే త్వధర్మం క్రమణేషు యజ్ఞమ్ ।
ఛాయాసు మృత్యుం హసితే చ మాయాం
తనూరుహేష్వోషధిజాతయశ్చ ॥ 8

నదీశ్చ నాడీషు శిలా నఖేషు బుద్ధావజం దేవగణానృషీంశ్చ ।
ప్రాణేషు గాత్రే స్థిరజఙ్గమాని సర్వాణి భూతాని దదర్శ వీరః ॥ 9

సర్వాత్మనీదం భువనం నిరీక్ష్య
సర్వేఽసురాః కశ్మలమాపురఙ్గ ।
సుదర్శనం చక్రమసహ్యతేజో
ధనుశ్చ శార్ఙ్గం స్తనయిత్నుఘోషమ్ ॥ 10

పర్జన్యఘోషో జలజః పాంచజన్యః
కౌమోదకీ విష్ణుగదా తరస్వినీ ।
విద్యాధరోఽసిః శతచన్ద్రయుక్తః
తూణోత్తమావక్షయసాయకౌ చ ॥ 11

సునన్దముఖ్యా ఉపతస్థురీశం పార్షదముఖ్యాః సహలోకపాలాః ।
స్ఫురత్కిరీటాఙ్గదమీనకుణ్డల-శ్రీవత్సరత్నోత్తమమేఖలామ్బరైః ॥ 12

మధువ్రతస్రగ్వనమాలయా వృతో
రరాజ రాజన్ భగవానురుక్రమః ।
క్షితిం పదైకేన బలేర్విచక్రమే
నభః శరీరేణ దిశశ్చ బాహుభిః ॥ 13

-ఓం-

స్కంధము - 8, అధ్యాయము - 24

సత్యవ్రతుడు చేసిన మత్స్యరూప శ్రీహరి స్తుతి

సత్యవ్రతుడనే రాజునకు ప్రళయకాలమందు మహామత్స్యముగా ప్రాదుర్భవించి శ్రీమహావిష్ణువు దర్శనమిచ్చెను. సత్యవ్రతుడు ఆ మత్స్యము యొక్క శృంగమునకు వాసుకి అను సర్పముచే నౌకను బంధించి శ్రీహరిని స్తుతింపసాగెను.

అనాద్యవిద్యోపహతాత్మసంవిద -
స్తన్మూలసంసారపరిశ్రమాతురాః ।
యదృచ్ఛయేహోపసృతా యమాప్నుయు -
ర్విముక్తిదో నః పరమో గురుర్భవాన్ ॥ 1

జనోఽబుధోఽయం నిజకర్మబన్ధనః
సుఖేచ్ఛయా కర్మ సమీహతేఽసుఖమ్ ।
యత్సేవయా తాం విధునోత్యసన్మతిం
గ్రన్థిం స భిన్ద్యాద్ధృదయం స నో గురుః ॥ 2

యత్సేవయాగ్నేరివ రుద్రరోదనం పుమాన్
విజహ్యాన్మలమాత్మనస్తమః ।
భజేత వర్ణం నిజమేష సోఽవ్యయో
భూయాత్స ఈశః పరమో గురోర్గురుః ॥ 3

న యత్ప్రసాదాయుతభాగలేశమన్యే
చ దేవా గురవో జనాః స్వయమ్ ।
కర్తుం సమేతాః ప్రభవన్తి పుంస-
స్తమీశ్వరం త్వాం శరణం ప్రపద్యే ॥ 4
అచక్షురన్ధస్య యథాగ్రణీః కృత స్తథా
జనస్యావిదుషోఽబుధో గురుః ।
త్వమర్కదృక్ సర్వదృశాం సమీక్షణో వృతో
గురుర్నః స్వగతిం బుభుత్సతామ్ ॥ 5

జనో జనస్యాదిశతేఽసతీం మతిం
యయా ప్రపద్యేత దురత్యయం తమః ।
త్వం త్వవ్యయం జ్ఞానమమోఘమంజసా
ప్రపద్యతే యేన జనో నిజం పదమ్ ॥ 6

త్వం సర్వలోకస్య సుహృత్ప్రియేశ్వరో
హ్యాత్మా గురుర్జ్ఞానమభీష్టసిద్ధిః ।
తథాపి లోకో న భవన్తమన్ధధీః
జానాతి సన్తం హృది బద్ధకామః ॥ 7

తం త్వామహం దేవవరం వరేణ్యం
ప్రపద్య ఈశం ప్రతిబోధనాయ ।
ఛిన్ధ్యర్థదీపైర్భగవన్ వచోభిః
గ్రన్థీన్ హృదయ్యాన్ వివృణు స్వమోకః ॥ 8

-ॐ-

మత్స్యరూప హరిని ధ్యానించి శుకమహర్షి స్తుతించిన శ్లోకము

ప్రలయపయసి ధాతుః సుప్తశక్తేర్ముఖేభ్యః
శ్రుతిగణమపనీతం ప్రత్యుపాదత్త హత్వా ।
దితిజమకథయద్యో బ్రహ్మ సత్యవ్రతానాం
తమహమఖిలహేతుం జిహ్మమీనం నతోఽస్మి ॥

-ॐ-

స్కంధము - 10, అధ్యాయము - 2

దుర్గాదేవియొక్క నామావళి

శ్రీమహావిష్ణువు యోగమాయను నందవ్రజమందు యశోదకు జన్మించమని తెలిపినాడు. ఆ సందర్భంలో శ్రీహరి యోగమాయతో "సర్వజనులూ నిన్ను ఈ నామములతో ఆరాధించి సర్వభోగములను, వరములు పొందెదరని" తెలిపినాడు.

(దుర్గా, భద్రకాళీ, విజయా, వైష్ణవీ, కుముదా, చండికా, మాధవీ, కన్యకా, మాయా, నారాయణీ, ఈశానీ, శారదా, అంబికా.)

యోగమాయ, మహామాయ అయిన దుర్గాదేవిని ఈ క్రింది నామావళితో అర్చించవలెను.

శ్రీదుర్గాయై నమః	శ్రీ కన్యకాయై నమః
శ్రీ భద్రకాల్యై నమః	శ్రీ మాయాయై నమః
శ్రీ విజయాయై నమః	శ్రీ నారాయణ్యై నమః
శ్రీ వైష్ణవ్యై నమః	శ్రీ ఈశాన్యై నమః
శ్రీ కుముదాయై నమః	శ్రీ శారదాయై నమః
శ్రీ చండికాయై నమః	శ్రీ అంబికాయై నమః
శ్రీ మాధవ్యై నమః	

-ॐ-

స్కంధము - 10, అధ్యాయము - 2

దేవకీ గర్భమునందున్న శ్రీమహావిష్ణువు వద్దకు బ్రహ్మాదులు వచ్చి స్వామిని స్తుతించిరి. ఇందు కృష్ణావతార తత్త్వము అంతయూ నిక్షిప్తమై యున్నది.

సత్యవ్రతం సత్యపరం త్రిసత్యం
సత్యస్య యోనిం నిహితం చ సత్యే ।
సత్యస్య సత్యమృతసత్యనేత్రం
సత్యాత్మకం త్వాం శరణం ప్రపన్నాః ॥ 1

ఏకాయనోఽసౌ ద్విఫలస్త్రిమూలశ్చతూరసః పంచవిధః షడాత్మా।
సప్తత్వగష్టవిటపో నవాక్షో దశచ్ఛదీ ద్విఖగో హ్యాదివృక్షః ॥ 2

త్వమేక ఏవాస్య సతః ప్రసూతిః
త్వం సన్నిధానం త్వమనుగ్రహశ్చ ।
త్వన్మాయయా సంవృతచేతసస్త్వాం
పశ్యన్తి నానా న విపశ్చితో యే ॥ 3

బిభర్షి రూపాణ్యవబోధ ఆత్మా
క్షేమాయ లోకస్య చరాచరస్య ।
సత్త్వోపపన్నాని సుఖావహాని
సతామభద్రాణి ముహుః ఖలానామ్ ॥ 4

త్వయ్యంబుజాక్షాఖిలసత్త్వధామ్ని
సమాధినాఽఽవేశితచేతసైకే ।
త్వత్పాదపోతేన మహత్కృతేన
కుర్వన్తి గోవత్సపదం భవాబ్ధిమ్ ॥ 5

స్వయం సముత్తీర్య సుదుస్తరం ద్యుమన్
భవార్ణవం భీమమదభ్రసౌహృదాః।

భవత్పదాంభోరుహనావమత్ర తే
నిధాయ యాతాః సదనుగ్రహో భవాన్ ॥ 6

యేఽన్యేఽరవిందాక్ష విముక్తమానిన -
స్త్వయ్యస్తభావాదవిశుద్ధబుద్ధయః ।
ఆరుహ్య కృచ్ఛ్రేణ పరం పదం తతః
పతన్త్యధోఽనాదృతయుష్మదఙ్ఘ్రయః ॥ 7

తథా న తే మాధవ తావకాః క్వచిద్ -
భ్రశ్యన్తి మార్గాత్త్వయి బద్ధసౌహృదాః ।
త్వయాభిగుప్తా విచరన్తి నిర్భయా
వినాయకానీకపమూర్ధసు ప్రభో ॥ 8

సత్త్వం విశుద్ధం శ్రయతే భవాన్ స్థితౌ
శరీరిణాం శ్రేయ ఉపాయనం వపుః ।
వేదక్రియాయోగతపస్సమాధిభి-
స్తవార్హణం యేన జనః సమీహతే ॥ 9

సత్త్వం న చేద్ధాతరిదం నిజం భవేత్
విజ్ఞానమజ్ఞానభిదాపమార్జనమ్ ।
గుణప్రకాశైరనుమీయతే భవాన్
ప్రకాశతే యస్య చ యేన వా గుణః ॥ 10

న నామరూపే గుణజన్మకర్మభి-
ర్నిరూపితవ్యే తవ తస్య సాక్షిణః ।
మనోవచోభ్యామనుమేయవర్త్మనో
దేవక్రియాయాం ప్రతియన్త్యథాపి హి ॥ 11

శృణ్వన్ గృణన్ సంస్మరయంశ్చ చిన్తయన్
నామాని రూపాణి చ మంగలాని తే ।
క్రియాసు యస్త్వచ్చరణారవిన్దయో-
రావిష్టచేతా న భవాయ కల్పతే ॥ 12

దిష్ట్యా హరేఽస్యా భవతః పదో భువో
భారోఽపనీతస్తవ జన్మనేశితుః ।
దిష్ట్యాఙ్కితాంత్వత్పదకైః సుశోభనైః
ద్రక్ష్యామ గాం ద్యాం చ తవానుకంపితామ్ ॥ 13

న తేఽభవస్యేశ భవస్య కారణం
వినా వినోదం బత తర్కయామహే ।
భవో నిరోధః స్థితిరప్యవిద్యయా
కృతా యతస్త్వయ్యభయాశ్రయాత్మని ॥ 14

మత్స్యాశ్వకచ్ఛపనృసింహవరాహహంస -
రాజన్యవిప్రవిబుధేషు కృతావతారః ।
త్వం పాసి నస్త్రిభువనం చ యథాధునేశ
భారం భువో హర యదూత్తమ వన్దనం తే ॥ 15

-ఓం-

స్కంధము - 10, అధ్యాయము - 3

శ్రీకృష్ణ జనన సమయమున శ్రీమహావిష్ణువు శంఖ, చక్ర, గదాద్యాయుధములతో అద్భుతమైన బాల విష్ణువును వసుదేవుడు కాంచెను.

తమద్భుతం బాలకమంబుజేక్షణం

చతుర్భుజం శంఖగదార్యుదాయుధమ్।

శ్రీవత్సలక్ష్మం గలశోభికౌస్తుభం

పీతామ్బరం సాన్ద్రపయోదసౌభగమ్ ॥ 1

మహార్హ వైదూర్యకిరీటకుణ్డల-

త్విషా పరిష్వక్తసహస్రకున్తలమ్ ।

ఉద్దామకాంచ్యంగదకంకణాదిభిః

విరోచమానం వసుదేవ ఐక్షత ॥ 2

-ॐ-

స్కంధము - 10, అధ్యాయము - 27

ఇంద్రకృత కృష్ణ స్తుతి

గోవర్ధన గిరి సంఘటనానంతరం ఇంద్రుడు సిగ్గుపడి శ్రీకృష్ణుని క్షమాపణను అర్థించి కృష్ణుని ఈ క్రింది విధముగా స్తుతించినాడు.

విశుద్ధసత్త్వం తవ ధామ శాన్తం

తపోమయం ధ్వస్తరజస్తమస్కమ్ ।

మాయామయోఽయం గుణసంప్రవాహో

న విద్యతే తేఽగ్రహణానుబన్ధః ॥ 1

కుతో ను తద్ధేతవ ఈశ తత్కృతా

లోభాదయో యేఽబుధలిఙ్గభావాః ।

తథాపి దణ్డం భగవాన్ బిభర్తి

ధర్మస్య గుప్త్యై ఖలనిగ్రహాయ ॥ 2

పితా గురుస్త్వం జగతామధీశో

దురత్యయః కాల ఉపాత్తదణ్డః ।

హితాయ స్వేచ్ఛాతనుభిః సమీహసే

మానం విధున్వన్ జగదీశమానినామ్ ॥ 3

నమస్తుభ్యం భగవతే పురుషాయ మహాత్మనే ।

వాసుదేవాయ కృష్ణాయ సాత్వతాం పతయే నమః ॥ 4

స్వచ్ఛన్దోపాత్త దేహాయవిశుద్ధజ్ఞానమూర్తయే ।

సర్వస్మై సర్వబీజాయ సర్వభూతాత్మనే నమః ॥ 5

-ॐ-

స్కంధము - 10, అధ్యాయము - 40

అక్రూరుడు చేసిన శ్రీహరి స్తుతి

అక్రూరుడు యమునాజలములందు శ్రీమహావిష్ణువుని దర్శించి, పరవశుడై గద్గదస్వరముతో వానిని స్తుతించెను.

నతోఽస్మ్యహం త్వాఖిలహేతుహేతుం

నారాయణం పూరుషమాద్యమవ్యయమ్ ।

యన్నాభిజాతాదరవిన్దకోశాద్

బ్రహ్మాऽऽవిరాసీద్యత ఏష లోకః ॥ 1

భూస్తోయమగ్నిః పవనః ఖమాది

ర్మహానజాదిర్మన ఇంద్రియాణి ।

సర్వేన్ద్రియార్థా విబుధాశ్చ సర్వే

యే హేతవస్తే జగతోఽఙ్గభూతాః॥ 2

నైతే స్వరూపం విదురాత్మనస్తే
హ్యజాదయోఽనాత్మతయా గృహీతాః ।
అజోఽనుబద్ధః స గుణైరజాయా
గుణాత్పరం వేద న తే స్వరూపమ్ ॥ 3

త్రయ్యా చ విద్యయా కేచిత్ త్వాం వై వైతానికా ద్విజాః ।
యజన్తే వితతైర్యజ్ఞైర్నానారూపామరాఖ్యయా ॥ 4

ఏకే త్వాఽఖిలకర్మాణి సన్న్యస్యోపశమం గతాః ।
జ్ఞానినో జ్ఞానయజ్ఞేన యజన్తి జ్ఞానవిగ్రహమ్ ॥ 5

యాని యానీహ రూపాణి క్రీడనార్థం బిభర్షి హి ।
తైరామృష్టశుచో లోకా ముదా గాయన్తి తే యశః ॥ 6

నమః కారణమత్స్యాయ ప్రలయాబ్ధిచరాయ చ ।
హయశీర్ష్ణే నమస్తుభ్యం మధుకైటభమృత్యవే ॥ 7

అకూపారాయ బృహతే నమో మన్దరధారిణే ।
క్షిత్యుద్ధారవిహారాయ నమః సూకరమూర్తయే ॥ 8

నమస్తేఽద్భుతసింహాయ సాధులోకభయాపహ ।
వామనాయ నమస్తుభ్యం క్రాన్తత్రిభువనాయ చ ॥ 9

నమో భృగూణాం పతయే దృప్తక్షత్రవనచ్ఛిదే ।
నమస్తే రఘువర్యాయ రావణాన్తకరాయ చ ॥ 10

నమస్తే వాసుదేవాయ నమః సంకర్షణాయ చ ।
ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ సాత్వతాం పతయే నమః ॥ 11

నమో బుద్ధాయ శుద్ధాయ దైత్యదానవమోహినే ।
మ్లేచ్ఛప్రాయక్షత్రహన్త్రే నమస్తే కల్కిరూపిణే ॥ 12

భగవన్ జీవలోకోఽయం మోహితస్తవ మాయయా ।
అహంమమేత్యసద్గ్రాహో భ్రామ్యతే కర్మవర్త్మసు ॥ 13

అహం చాత్మాత్మజాగారదారార్థస్వజనాదిషు ।
భ్రమామి స్వప్నకల్పేషు మూఢః సత్యధియా విభో ॥ 14

అనిత్యానాత్మదుఃఖేషు విపర్యయమతిర్హ్యహమ్ ।
ద్వన్ద్వారామస్తమోవిష్టో న జానే త్వాఽఽత్మనః ప్రియమ్ ॥ 15

యథాఽబుధో జలం హిత్వా ప్రతిచ్ఛన్నం తదుద్భవైః ।
అభ్యేతి మృగతృష్ణాం వై తద్వత్త్వాహం పరాఙ్ముఖః ॥ 16

నోత్సహేఽహం కృపణధీః కామకర్మహతం మనః ।
రోద్ధుం ప్రమాథిభిశ్చాక్షైర్హ్రియమాణమితస్తతః ॥ 17

సోఽహం తవాఙ్ఘ్ర్యుపగతోఽస్మ్యసతాం దురాపం
తచ్చాప్యహం భవదనుగ్రహ ఈశ మన్యే ।
పుంసో భవేద్యర్హి సంసరణాపవర్గః
త్వయ్యబ్జనాభ సదుపాసనయా మతిః స్యాత్ ॥ 18

నమో విజ్ఞానమాత్రాయ సర్వప్రత్యయహేతవే ।
పురుషేశప్రధానాయ బ్రహ్మణేఽనన్తశక్తయే ॥ 19

నమస్తే వాసుదేవాయ సర్వభూతక్షయాయ చ ।
హృషీకేశ నమస్తుభ్యం ప్రపన్నం పాహి మాం ప్రభో ॥ 20

-ॐ-

స్కంధము - 11, అధ్యాయము - 5

24ద్వాపరమున కృష్ణుడిగా అవతరించిన శ్రీహరిని ధ్యానించే మంత్రములు ఇవి.

నమస్తే వాసుదేవాయ నమః సంకర్షణాయ చ ।
ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ తుభ్యం భగవతే నమః ॥ 1

నారాయణాయ ఋషయే పురుషాయ మహాత్మనే ।
విశ్వేశ్వరాయ విశ్వాయ సర్వభూతాత్మనే నమః ॥ 2

కలియుగమందు శ్రీకృష్ణుని ధ్యానించవలసిన పద్ధతి హరినామ కీర్తనము. ఆ శ్రీకృష్ణచరణారవిందములను సదా మనసున ధ్యానించవలెను.

ధ్యేయం సదా పరిభవఘ్నమభీష్టదోహం
తీర్థాస్పదం శివవిరించినుతం శరణ్యమ్ ।
భృత్యార్తిహం ప్రణతపాలభవాబ్ధిపోతం
వందే మహాపురుష తే చరణారవిందమ్ ॥ 1

త్యక్త్వా సుదుస్త్యజసురేప్సితరాజ్యలక్ష్మీం
ధర్మిష్ఠ ఆర్యవచసా యదగాదరణ్యమ్ ।
మాయామృగం దయితయేప్సితమన్వధావద్
వందే మహాపురుష తే చరణారవిందమ్ ॥ 2

-ॐ-

స్కంధము - 12, అధ్యాయము - 9

వటపత్రశాయి వర్ణనము

మార్కండేయుడు ప్రళయకాలమందు కూడా జీవించి ఉండును. ఆ ప్రలయజలములందు ఒక ఉన్నత ప్రదేశమందు ఒక వటవృక్షమును చూసెను. అక్కడ వటపత్రమున శయనించు దివ్య శిశువుని గాంచెను. మార్కండేయుడు ఆ వటపత్రశాయి వర్ణనమును మనకు కన్నులు కట్టినట్లుగా తెలుపుతున్నాడు.

మహామరకతశ్యామం శ్రీమద్వదనపంకజమ్ ।
కంబుగ్రీవం మహోరస్కం సునాసం సున్దరభ్రువమ్ ॥ 1

శ్వాసైజదలకాభాతం కంబుశ్రీకర్ణదాడిమమ్ ।
విద్రుమాధరభాసేషచ్ఛోణాయితసుధాస్మితమ్ ॥ 2

పద్మగర్భారుణాపాఙ్గం హృద్యహాసావలోకనమ్ ।
శ్వాసైజద్వలిసంవిగ్ననిమ్ననాభిదలోదరమ్ ॥ 3

చార్వఙ్గులిభ్యాం పాణిభ్యామున్నీయ చరణాంబుజమ్ ।
ముఖే నిధాయ విప్రేన్ద్రో ధయన్తం వీక్ష్య విస్మితః ॥ 4

-ॐ-

మార్కండేయుడు చేసిన రుద్రస్తుతి

నమః శివాయ శాన్తాయ సత్త్వాయ ప్రమృడాయ చ ।
రజోజుషేఽప్యఘోరాయ నమస్తుభ్యం తమోజుషే ॥

ఈ యజ్ఞప్రసాదమును భక్తితో సమర్పించినవారు -

1. లలిత చిత్తాప్రగడ
   న్యూ జెర్సీ, U.S.A
2. అప్పాజి కొత్తపల్లి
   రాజమహేంద్రవరం
   Phone: 9505690888
3. శేషగిరిరావు దామరాజ
   హైదరాబాదు